21 ՅՈՒՆԻՍ 1995 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ # 115 (869)

Ազգ

Azg
armenian daily

Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության նախընտրական հաշվի փոխանցել են ավելի քան 100 քաղաքացիներ

Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության նախընտրական բանկային հաշվին հունիսի 20-ի դրությամբ ավելի քան 100 քաղաքացիներ կատարել են փոխանցումներ: Նվիրատվությունների գումարը այժմ կազմում է 631.168 դրամ: Վերջին օրերի նվիրատուների թվում են Ազգային ակադեմիայի թղթակից անդամ, Արվեստի ինստիտուտի տնօրեն Լեւոն Հախվերդյանը, Պետական մանկավարժական համալսարանի ռուսաց լեզվի եւ գրականության ֆակուլտետի դեկան, բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, գրականագետ Լեւոն Մկրտչյանը, Երեւանից գործարար Արման Արզումանյանը, ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության անդամ, նկարիչ Սուքիաս Թորոսյանը, ՀՌԱԿ «Չարենց Եռամյակ» ակումբի անդամ Հասմիկ Ավետիքյանը, Կոտայքի շրջանից Հերմինե Ղազարյանը, Սյլվա Ղազարյանը եւ ուրիշներ: Հիշեցնենք, որ Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության բանկային հաշիվն է «Պրոմեթեւս» բաժնետիրական բանկի թիվ 700013 կոդ 370101705 համարը: ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը շնորհակալություն է հայտնում բոլոր նվիրատուներին:

ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Իշխանությունները չեն հրաժարվում կոշտ քաղաքականությունից

ԱԱՈՒ ԴՈՆՏՐՈՅԱՆ

Հունիսի 20-ին բազմաթիվ ընտրատարածներում ընթացող անօրինականությունները ցույց տվեցին, որ իշխանությունները «Համագործակցության հանուն արդարության» դաշինքում միավորված 10 կուսակցությունների ներկայացրած վերջնագիրը, մեղմ ասած, «բողել են առանց ընթացքի»: Դա է հաստատում նաեւ «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթի հունիսի 18-ի համարում տպագրված մեծամասնական ընտրակարգով գրանցված պատգամավորության թեկնածուների ցանկը, որն սկսվում էր 6-րդ ընտրատարածքով, քանի որ 1-5-րդ ընտրատարածքների հարցը դեռեւս վիճելի է: Նրանցից մի քանիսի վիճելի հարցերին ԿԸՀ-ն անդրադարձավ իր երեկվա նիստում: Մասնավորապես 3-րդի եւ համրահայս 4-րդ ընտրատարածքի հարցը կարող ենք վճռված համարել, որովհետեւ դրանցում մերժված պատգամավորության թեկնածուների չգրանցվելու բողոքները մնացին անփոփոխ: Դիմում բողոքներով «զբաղվել էր» ԿԸՀ-ի անդամ Արմենուհի Չոհրաբյանը, որն ի դեպ, Արա Սահակյանի հարեւանուհին է եւ նման ծախսատգրական հարցերում վճռորոշ դեր է կատարում: Այս անգամ նա կրկնական «ստուգմամբ» հայտնաբերեց, որ 4-րդում մերժված Աշոտ Եղիազարյանի եւ Լյովա Սարգսյանի ստորագրաթերթիկներում իսկապես կեղծիքներ կան: Թիվ 13-ում չգրանցված Կորյուն Գրիգորյանի (դա Արա Սահակյանի սեփականությունն է համարվում) չգրանցելու հարցը նույնպես օրիորդ Չոհրաբյանը թողեց անփոփոխ: Այդպես վճռեց եւ մինչեւ վերջ հաստատակամ մնաց նաեւ 19-ում չգրանցված Անանիա Մադոյանի հարցում: Կարծում ենք վիճահարույց 4-րդ ընտրատարածքի հարցն արդեն վճռված է, միայն թե հայտնի չէ «Կարմիր» տնօրեն Հարություն Ղարագյոզյանի սեփականությունը համարվող ընտրատարածքում գրանցված չորս թեկնածուների մեջ նշված երկուսը տեղ-ունե՞ն, թե՞ ոչ:

Տես # էջ 2

Զինվորական նստացույց նախագահի նստավայրի մոտ

Հունիսի 20-ին Ազատության հրապարակում տասը ընդդիմադիր կուսակցությունների կողմից կազմակերպված հանրահավաքին ներկա էր ավելի քան 25 հազար մարդ:

«Այսօր այն վերջին պահն է, երբ մենք դեռ կարող ենք պայքարել ազգի ապագայի եւ մեր իրավունքների համար՝ սահմանադրական եղանակներով», Աշոտ Մանուչարյանն իր այս խոսքերում անտարակույս նկատի ուներ այն պատրանքը, որը կոչվում է Հայաստանի Սահմանադրություն:

Երբ պարզ է ամեն բան, լուրջ հանրահավաքը առանձնապես չի երկարաձգվում: Այդ իսկ պատճառով ելույթ ունեցողների խումբը (Արամ Սարգսյան, Դավիթ Վարդանյան, Աշոտ Մանուչարյան, Լեւոն Գալստյան, Վազգեն Մանուկյան եւ այլք) բավականին կարճ էր. լոկ հերթական, սովորական դարձած օրի նախախտումների թվարկում առանց նախկին մանրակրկիտ լուսաբանման եւ ... լավատեսության հասիկի:

Այս հանրահավաքն իր նախորդներից տարբերվում էր նրանով, որ տարբեր զերատեսչությունների ծառայողներ ելնելով ազգային սահմանների հաղթահարման, հանրապետության այլ վայրերից ժամանած պատվիրակություններ նույնպես իրենց աջակցությունն էին հայտնել ընդդիմադիր շարժմանը:

«Բավական է, որ մենք երբեք օր լինենք միասին, եւ կառավարությունը միանգամից կհանձնվի, որ իր դեմ խաղ կա», համոզմունք, որ Աշոտ Մանուչարյանից բացի կարող էր արտահայտել ցանկացած ելույթ ունեցող: Այդ իսկ («միասին լինելու») նպատակով հանրահավաքի կազմակերպիչները եւ մասնակիցները ժամը 19.30-ին շարժվեցին ՀՀ նախագահի նստավայրի ուղղությամբ, որտեղ եւ նախատեսված է անցկացնել զինվորական նստացույց:

Ա. Դ.

Հռոմի պապը միջնորդություն է առաջարկում Ղարաբաղի հարցում

ՎԱՏԻԿԱՆ, 20 ՅՈՒՆԻՍ, ՍՆԱՐՔ, ԻՍԱՊՐԵՍ: Հռոմի պապ Հովհաննես Պողոս Բ-ն իր միջնորդությունն է առաջարկել Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման հարցում: Ինչպես հայտնի դարձավ Խսաբար սեւրիս գործակալությանը, նա մտադիր է Վատիկանում կազմակերպել Ադրբեջանի եւ Հայաստանի հոգեւոր առաջնորդների հանդիպում: Դրա ժամկետների եւ մյուս հարցերի ճշգրտման համար Բաքու կժամանեն հռոմեադավան կաթոլիկ եկեղեցու հովվապետի ներկայացուցիչներ: Բացի դրանից, պապը մտադիր է մոտ ապագայում այցելել Ադրբեջան:

ԵՐԵՎԱՆ

Լրագրողները անկոչ հյուրե՞ր

«Միդլենդ-Հայաստան» բանկի բացումը

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

Հունիսի 20-ին, ժամը 12-ին կենտրոնական բանկում տեղի ունեցավ «Միդլենդ-Հայաստան» բանկի հաստատման արարողությունը, որն անգլիական «Միդլենդ» բանկի մասնաճյուղն է: Արարողակարգին մասնակցելու եւ այն լուսաբանելու հրավիրված լրագրողները ժամը 12-ն անց 10-15 րոպեին ավարտվեց եղան կենտրոնական բանկի միջանցքներում լրջագույն կեցվածքով եւ արտաքնայ ընթացող ՀՀ ֆինանսների նախարարի, ապա եւ երկու անգլիացի պարոնների երթին, որոնց թվում չի եղել կարծեցինք շուտով կիմանանք: Նրանց անհետացման ԿԲ նախագահի առանձնասենյակում, Ոչ անց ինչ լրագրողներին նորից հրավիրելով, սակայն «Լուսինի» եւ «Սոնենոյի» ներկայացուցիչներին նաև թողնելով ԿԲ մամուլի խոսնակը ուղարկեցին իրենց համար, ասելով, որ «տարօրինակ» նրանք գտնվելու իրավունք չունեն վերապահված է միայն պետական լրատվական մամուլներին: ԱԳՆ մամուլի բաժնի, որտեղից եւ հրավիրվել էին լրագրողները, տնօրեն Արամ Սարգսյանը նույնպես զարմանք էր հայտնում: Մենք բազմիցս նշել ենք լրատվական միջոցների նկատմամբ խտրական վերաբերմունքի եւ աշխատանքային կուլտուրայի պակասի, խտրականության, պետական գործակալությունների առանձնաշնորհի մասին, որն անհեթեթություն է համարում, օգտագործելով ոչ ոքի: Զարմանալի է, որ նման սեփական սովորույթը խոսելու այդ ի՞նչ փախուստ է:

ՏԵՍԱԿԵՏ

«Մեծ յոթնյակի» հաջորդ ժողովը՝ Լիոնում

Հալիֆաքսում (Կանադա) երեկ օր առաջ ավարտված «Մեծ յոթնյակի» գագաթաժողովը, որին երրորդ անգամ մասնակցում է նաեւ Ռուսաստանի նախագահը, որոշում ընդունեց հաջորդ գագաթաժողովը գումարել Ֆրանսիայի Լիոն քաղաքում, 1996 թ. հունիսի 27-29-ը: Այս որոշումը հանդիսանում է Հալիֆաքսի գագաթաժողովի ավարտին ընդունված՝ 50 կետից բաղկացած կոմյունիկեի 50-րդ պարբերությունը: Մյուս կետերը վերաբերում են տնտեսական զարգացման խնդիրներին, միջազգային առեւտրին, շրջակա միջավայրի պահպանությանը, ճկունությանը, առեւտրատնտեսական տարբեր դաշնագրերի կատարմանը, ինչպես նաեւ Միջազգային վալյուտային ֆոնդին հավելյալ ֆոնդեր տրամադրելու եւ վարկավորելու մեխանիզմներին:

Ուժեղ պայթյուն Մադրիդում

ՄԱԴՐԻԴ, 20 ՅՈՒՆԻՍ, ՓԱՍՏ: Հունիսի 19-ին ուժեղ պայթյուն է գրանցվել Մադրիդի կենտրոնում, զոհվել է մեկ ոստիկան, առնվազն չորս մարդ ծանր վերքեր է ստացել: Ոստիկանության բաժանմունքներից մեկում գաղտնի գանգ է հնչել, որի համաձայն բասկերի «ԵՏԱ» անջատողական կազմակերպությունը կայան հրապարակում է թողել պայթուցիկներով լցված ավտոմեքենա, որը պետք է պայթի 20 րոպեից: Դեռ չի հասցրել հասնել խումբը ժամանել հրապարակ, երբ մեքենան օդ է բարձրացել:

THE ARMENIAN MIRROR SPECTATOR

Խորհրդարանական ընտրությունների նախաշեմին

ՀՌԱԿ. Մի ուժ, որի հետ պետք է հաշվի նստել

Խորհրդարանական ընտրությունների մոտենալու հետ, թեեւ ընդհանրապես կոտրված սրտով, սփյուռքահայ մամուլը մոտիկից է հետեւում Հայաստանում զարգացող նախընտրական իրադարձություններին: Բացի առօրյա լրատվություններից, թերթերը տալիս են նաեւ վերլուծություններ, կանխատեսումներ ու իրադարձությունների մեկնաբանություններ: Այսօր դրանցից առանձնացնում ենք Բոստոնում լույս տեսնող ՌԱԿ անգլիագիր պաշտոնաթերթ «Արմինիըն Միրոր Սփեքթեյթոր» շաբաթաթերթի վերջին համարում լույս տեսած խմբագրականը, որոշ կրճատումներով:

Քանի մոտենում է խորհրդարանական ընտրությունների օրը, այնքան ավելի ակտիվորեն են Հայաստանի քաղաքական կուսակցությունները ճշգրտում իրենց դիրքերը օգտվելու խորհրդային կայսրության փլուզումից հետո անցկացվող առաջին ազատ ընտրությունների ընձեռած հնարավորություններից:

Իշխանության ղեկին կանգնած Հայոց համազգային շարժումը, օգտագործելով կառավարության բոլոր միջոցները, փորձում է վհատեցնել ընդդիմադիրներին՝ ստեղծվելիք խորհրդարանում գերակայություն իր ձեռքում պահելու նպատակով: Ժողովրդավարության բնագավառում Հայաստանի կատարած առաջին քայլերը մեծ խանդավառությամբ ընդունվեցին միջազգային քաղաքական պարտեզում, բայց ներկա ընտրությունների նախաշեմին Հայաստանում կատարված միջոցառումները զգալիորեն նվազեցրել են այդ խանդավառությունը: Հստակ ենք ոչ ամբողջովին եւ ոչ ընդմիշտ:

Ժողովրդավարությունը հարաբերական հասկացություն է, եւ Հայաստանը նախկին խորհրդային Միության հանրապետությունների ընդհանուր կոնտեքստում դեռ կարող է համեմատաբար մնալ ժողովրդավարական երկրների: Ադրբեջանում, Վրաստանում, Ուզբեկստանում, Տաջիկստանում, Թուրքմենստանում եւ այլ հանրապետություններում ղեկավարող նախկին կոմունիստները, որոնք երբ անգամ համարել են փոխել իրենց գաղափարները, չեն փոխել գլուխ իրենց զգեստները, իրենց մտածողությունը: Հավատ ենք, որ ժամանակի ընթացքում Հայաստանում կհաստատվի իսկական, արեւմտյան հասկացությամբ համընդհանուր ժողովրդավարություն:

ՀՀՇ-ն արդեն իսկ օգտագործել է իր ձեռքի տակ եղած պետական մարմնավորական բոլոր միջոցները ընտրություններում հաղթանակն ապահովելու համար: Հեռախոսակապը ընդդիմադիր մամուլի դեմ կիրառվող կամայական միջոցառումների, ընտրատարածների սարքը բավական ցայտուն է եւ նույնպես ունի ճանապարհ հարթելու դեպի առաջիկա ընտրությունները, որոնք միջազգային դիտորդների աչքի առաջ կանցկացվեն «խաղաղ եւ օրինական» ձեւով:

Կանխազգալով իր քաղաքական կառույցի եւ թերթերի նկատմամբ վերջին շրջանում իրականացված կառավարական միջոցառումների դրդապատճառները, Հայ ժողովրդական կուսակցությունը որոշ տեղերում հրաժարվել է մասնակցել այդ ընտրություններին:

Միանգամայն հասկանալի է, որ ընտրությունների արդյունքներն օրինականորեն չեն արտահայտելու մտավոր կուսակցությունների հարաբերական ազդեցությունը: Հետեւաբար խորհրդարանում ներկայացված [illegible] [illegible] ընդդիմադիր կուսակցությունները խորհրդարանի ամեն մի [illegible] համար պետք է համառորեն ու [illegible] պայքարեն: ՀՀՇ-ն իր [illegible] ներում բազմաթիվ ազատ [illegible] տեղի առաջարկեց: Եւ [illegible] քարկն էլ բավական մեծ է, քանի որ առօրեկի գործարքներով զբաղվողներից շատերը զգում են, որ ավելի նպատակահարմար է այժմվանից առավելագույն իրենց խորհրդարանական տեղերը, քան հետագայում պաշտոնյաների հայցել այնտեղից:

Տես # էջ 3

Մ. Նաիանգները հույս ունի վերսկսել Ադրբեջանին տրվող օգնությունը

Մ. Նաիանգների պետքարտուղարության բանբեր Նիկոլաս Բըռնզը հունիսի 16-ին ոչ պաշտոնական կերպով լրագրողների հետ քննարկեց մի շարք հարցեր, այդ թվում Ադրբեջանին եւ Թուրքիային ամերիկյան օգնության պարագաները: Նա հայտարարեց, թե վերջերս առաջադիմություն է նկատվում Քլինթոնի վարչախմբի կողմից Ադրբեջանին պետության օգնություն ցույց տալու գործում, ինչը լավ իրեն քաջալերական է, քանի որ, ըստ նրա, Ադրբեջանն ունի շուրջ 1 միլիոն փախստական, որոնք հետեւանք դարաբաղյան պատերազմի: «Արդեն երկարատեւ տարի է, ասաց նա, որ փորձում ենք Կոնգրեսի հետ համաձայնության եզրեր գտնել, որպեսզի կառավարությունը թույլատրվի օգնություն ցուցաբերել Ադրբեջանին: Այդ կապակցությամբ նա հիշատակեց Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատի համապատասխան հանձնաժողովի հունիսի 15-ի նիստը, որտեղ փորձ էր արվել վերահաստատելու 1992 թ. ին կայացրած որոշումը, որն արգելում է կառավարությունից կառավարություն օգնության ցուցաբերել Ադրբեջանին: «Մենք շատ ենք ցանկանում (այդ որոշման վերահաստատման) մերժմանը, ասաց Բըռնզը: Մենք հույս ունենք, որ կարելի կլինի ամբողջական եւ անկախական հարաբերություններ ունենալ Ադրբեջանի հետ, որը պետք ունի մեր օգնությանը»: Նա Ադրբեջանին ներկայացրեց որպես «բարեկամ երկիր», որ հետ Մ. Նաիանգներն ունի շատ սերտ հարաբերություններ: Այնուհետեւ, խաղաղության բանակցությունների մասին, պետքարտուղարության բանբերը մատնանշեց, որ ամերիկյան նավթարդյունաբերական կարեւոր ընկերություններից մեկն արդեն սկսել է Կասպիականում գործել եւ հայտարարեց, որ Ադրբեջանը «21-րդ դարում աշխարհի մեծագույն նավթային տեղամասերից մեկի»: Բանբերը իր զոհունակությունը հայտնեց նաեւ, որ հունիսի 15-ի նիստում ձախողվել է Հայաստանի եւ Իրլանդիայի նկատմամբ Թուրքիայի քաղաքականության պատճառով Անկարային տրվելիք ամերիկյան օգնությունը սահմանափակելու առաջարկը:

Ադրբեջանի բանտերում խոշտանգում են ընդդիմադիրներին

Համաշխարհային աղբյուրից հայտնի է դարձել, որ շարունակվում են Ադրբեջանի ընդդիմության ներկայացուցիչների ձերբակալությունները: Նրանք հիմնականում պահվում են Բաքվի բանտում: Նույն աղբյուրը նշում է, որ այդ [illegible] [illegible] առ այսօր վերժիշյալ բանտում խոշտանգումների զոհ են դարձել ընդդիմության հայտնի ներկայացուցիչներ:

ԼՏ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

«Բամբասանքային մրցույթն անցել է քաղաքականության մեջ»։ Այս հայտարարությամբ սկսեց իր մամուլի ասուլիսը նախկին վարչապետ, ԱԺՄ նախագահ Վազգեն Մանուկյանը, անդրադառնալով վերջին շրջանում իր անձի հետ կապված տարբեր հայտարարություններին ու բամբասանքներին։ Նրա ասելով, այդ բամբասանքներն առաջին անգամ սկսեցին տարածվել իր դեմ, երբ դեռ վարչապետության օրոք հակասություններ առաջացան իր եւ այն ժամանակ ԳԽ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի միջեւ։ Եվ բամբասանքները նպատակ ունեին ոչ այնքան ժողովրդի, իրենց օրենքների, տալով խոսելու ի՞նչ տեղի ունեցավ եւ բոլոր տեղեկացին, որ Հայաստանը այդ գումարը կանխիկ վերցնի։ Այդ գումարը տեղափոխվեց Շվեյցարիա։ Բայց խոսքն որ միայն Նաայի Ստեփանյանի ստորագրությունն է եղել, Վազգեն Մանուկյանը նշել է, թե իր եւ ֆինանսների նախարար Ջանիկ Ջանոյանի ստորագրությունները նույնպես պետք է լինեն։ Սակայն ստորագրությունների պատճենները չեն հասցրել ուղարկել։ Երբ Վազգեն Մանուկյանը վարչապետությունից հրաժարվել է, մի քանի օր անց, Հրանտ Բագրատյանը հայտնել է, որ այդ 3 մլն-ի հետ շահ պատմություն է եղել։ Այդ ժամանակ Շվեյցարիայից ժամանած տիկ Նաայի Ստեփանյանի անձին, բայց նշել է, որ մեղադրանքներն անհիմն են։ Բացի այդ, եւ դատախազությունը, եւ ԱԱՊՎ-ն հայտնել են, թե որեւիցե օրինական տեղեկություն Նաայի Ստեփանյանի մասին չունեն։

Նա նշեց, որ Ս տարեկան հասակում Բուլղարիայից Հայաստան ներգաղթած Նաայի Ստեփանյանը երբ Երեւանից հեռացավ, նրա անձնական հաշիվների գումարները սառեցված եւ վերցված էին իշխանությունների կողմից եւ այժմ նա այնտեղ ապրում է վարձով սենյակում։

Վազգեն Մանուկյանը խոսեց նաեւ նախկին փոխվարչապետ Գեւորգ Վարդանյանի (Ժոկոյի) մասին։ Նրա ասելով, բամբասանքից բացի,

Վազգեն Մանուկյանը իշխանություններին մեղադրեց բամբասանք տարածելու մեջ

որպես շարժման մասնակիցների մոտ Վազգեն Մանուկյանին հեղինակազրկել։ Հետագայում, Նաայի Ստեփանյանի հետ կապված բամբասանքն իր վրա վերցրեց նաեւ ընդդիմությունը եւ ուղղեց իշխանությունների դեմ։

«ՀՀ»-ում տպագրված փաստաթղթերից ենթադրվող մեղադրանքն այն է, որ աղետի գոտու համար նախատեսված գումարները ոչ նպատակին են ծախսվել։ Վազգեն Մանուկյանի ասելով, հասկանալի էր, թե այդ ակնարկի թեքն ում էր տանում։ Բացի այդ, երեկվա «Առավոտի» այդ մասին գրված հոդվածում եզրակացություն է արված, թե այդ պատճառով էր, որ Հայաստանը չստացավ աղետի գոտու հետ կապված նոր ֆինանսական միջոցներ։ Բայց նախկին վարչապետի ասելով, հանրապետությունն այն ժամանակ գտնվում էր ԽՍ Միության մեջ, եւ իրենք տեղյակ չեն եղել, թե Հայաստանն ինչ գումարներ է ստացել աղետի գոտու հետ կապված, իսկ իշխանության գալուց հետո, ընդհանրապես Հայաստանը այդ նպատակով ոչ մի գումար չի ստացել։ Ինչ վերաբերում է 3 մլն դոլարի պատմությանը, ապա այն հավաքված է եղել Նեապոլ քաղաքում, եւ որպես պայման առաջ է քաշվել, որ ծախսվի միայն իտալական ֆիրմաների միջոցով։ Նաայի Ստեփանյանին այն ժամանակ հաջողվեց անել այն, ինչը մինչ այդ ոչ մեկին չէր հաջողվել։ Նա գնաց Նեապոլ, կարողացավ համոզել տեղի իշխանություններին, եւ ի հակառակություն հայտնի հայ գործարար Մոզյանը հայտնել է, թե այդ գումարը նշված հաշվի համարում չկա։ Արտասահմանից վերադարձել է նաեւ Նաայի Ստեփանյանը, որից հետո կատարված ստուգումները ցույց են տվել, որ այդ 3 մլն գումարը կա, եւ Գագիկ Հարությունյանի վարչապետության օրոք տեղափոխվեց Հայաստան, փոխարկվեց եւ ծախսվեց հաց գնելու վրա։ Վազգեն Մանուկյանը նշեց, որ ընդհանրապես այդ եւ աղետի գոտու հետ կապված մյուս գումարների ստուգումները կարելի է կատարել՝ դիմելով ֆինանսների ներկա եւ նախկին նախարարներին, նախկին շինարարության նախարար Գագիկ Մարտիրոսյանին, ինչպես նաեւ ԳԽ-ի աղետի գոտու հարցերի հանձնաժողովին։ Նա նշեց նաեւ, թե լրագրողները պետք է պարզեն, որ բացի 3 մլն դոլարից, աղետի գոտու համար հավաքված էլ ինչ գումարներ են մտել Հայաստան։ Այլ հարց է, որ այդ գումարները երբ ծախսվել են, դրանք փոխարինվել են ուրիշով։ Ինչ վերաբերում է Նաայի Ստեփանյանին, ապա նրա անձի շուրջ մինչեւ վերջերս էլ շարունակվել են բամբասանքային հրապարակումները, որոնք, ըստ Վազգեն Մանուկյանի, ոչ մի հիմք չունեն։ Նրա ասելով, դեռ պաշտպանության նախարարի պաշտոնում գտնվելու ժամանակ նա այդ հարցը բարձրացրել է Անվտանգության խորհրդի նիստում, ասելով, թե կա՞ արդյոք որեւէ հանցանք, որից ինքը տեղյակ չէ։ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը բնավ դրական գնահատական չի որեւէ լուրջ նյութ չի տվել վերջինիս հասցեին։

«Ինձ խփելու համար քաղաքական հակառակորդներն են սկսում որսալ մարդկանց նկատմամբ, եւ նրանց ողջ կյանքը դժբախտանում է», ասաց նա։

Այլ կերպ ասած, Վազգեն Մանուկյանի կարծիքով, ինքը կարող էր իր ներանձնական մարդկանց վաստակած համար հանել, բայց ոչ բամբասանքի։

Դրա համար էլ նա չի ցանկացել, որ բամբասանքների միջոցով իրեն կառավարելի դարձնեն։

Մեր այն հարցին, թե կա՞ն արդյոք բնագավառներ, որոնցում իշխանությունները կարող են դեռեւս մեղադրել նախկին վարչապետին, Վազգեն Մանուկյանը միանգամից պատասխանեց. «Բազմաթիվ։ Դուք պատկերացրեք մի մարդ, որն այն քաոսի ժամանակ մեկ տարից ավել եղել է վարչապետ, մի մարդ, որ բանակի կազմավորման ժամանակ պաշտպանության նախարար է եղել։ Ես նույնիսկ գիտեմ, թե ինչեր են իրենք պատրաստել, ինչ մեղադրանքներ են լինելու։ Բայց ես ինձ չեմ ուզում հակահարված տալ, մինչեւ իրենց ասելը։ Իրենք կասեն, ես պատասխան կտամ, կգնանք առաջ։ Ես ինձ բացարձակապես մաքուր եմ զգում։ 21 տարեկանից նվիրվել եմ ինչ-որ գաղափարների, եւ թե ինչ պաշտոնում կլինեմ, միեւնույն է, ես ցմահ համառությամբ այդ ճանապարհով գնալու եմ»։

ՏԱԹՈՒԼ ՄԱՍՐՅԱՆ

Իշխանությունները չեն հրաժարվում կոշտ քաղաքականությունից

Սկիզբը էջ 1

3-րդ ընտրատարածքի հարցը նույնպես համարենք ավարտված, քանի որ դիմարկող հինգ թեկնածուների անցումը մերժելու մասին որոշումը մնաց անփոփոխ։ Այնուհետեւ, ԿԸՀ-ն [illegible] եկածն արեց 3-րդում Աշոտ Սվասարդյանի լիակատար հաղթանակն ապահովելու համար։ 5-րդ ընտրատարածքից ընտրվածներից էր ներկայացված եւս մի բողոք Ռազմիկ Մարկոսյանի, որի լուծումը ոչնչով չտարբերվեց վերը նշվածներից։ Եթե այդ ընտրատարածքից այլ բողոքարկողներ էլ լինեն, միեւնույնն է, նույն պատասխանն ստանալու, որովհետեւ 5-րդը վաղուց տերն ունի՝ Շենգավիթի շրջգործկոմի նախագահի տեղակալ Արթուր Բաղդասարյանն է։ 1-ին ընտրատարածքում, [illegible] Կարապետ Ռուբինյանի, տեղեկությունների համաձայն, 14 թեկնածուներից գրանցվել են 6-ը։ Բողոքներ անտեղյակ են։

Եթեեւս լուծված է մնում 2-րդ ընտրատարածքի հարցը։ Շենգավիթի շրջխորհրդի նախագահ Յուրա Հարությունյանին, հունիսի 20-ի տվյալներով, [illegible] չէր հաջողվել սեփականացնել։ Փաստն իրոք մտահոգիչ է, [illegible] դրա ելքն էլ է գտնվել։ Եթե ոչ այլ [illegible] վաղը ԿԸՀ-ն չեղյալ համարի 2-րդ ընտրատարածքային հանձնաժողովի նախագահ Կարեն Ղ[illegible] լիազորությունները եւ դրանք [illegible] կհամարի 150 ընտրատարածքներից վերջինի ընդդիմադիր [illegible] ազատվելու հարցը։ 2-րդ ընտրատարածքն այն եզակիներից է, որ գրեթե մշտապես գտնվել է մամուլի ուշադրության կենտրոնում՝ դարձյալ շնորհիվ Յուրա Հարությունյանի եւ կարծում ենք նաեւ ԿԸՀ-ի, որը մի որոշումով նրան թույլատրեց ետ ստանալ պաշտոնաթերթիկները եւ ուղղել 56 կեղծ ստորագրությունները։ Իսկ հետո անցավ կոնկրետ գործողությունների՝ «մաքրազարդման» ուղղությամբ։ Հանձնաժողովի ընդդիմադիր անդամների բնակարանները ներխուժելով՝ բռնությամբ կորզել են հրաժարականի դիմումներ։ Տեղամասային հանձնաժողովի անդամներից երկուսը բռնի զորակոչվել են բանակ եւ այլն։ Ներկայումս աշխատանքներ են տարվում 13 գրանցված թեկնածուների մի մասից ազատվելու համար։ Եվ պատահական չէ, որ Սուրեն Զոլյանի դեմ արդեն իսկ ներկայացվել է պատճենահանված 55 հայտարարություն, որոնց տերերն իբր փոշմանել են ստորագրելու համար։ Նշված փաստերը հանձնաժողովի նախագահ Կարեն Դեմիրճյանը ներկայացրել է ՍԱԿ-ի գրասենյակին եւ Հայաստանում գտնվող օտարերկրյա դեսպանատներին եւ, իր ասելով, նրանք նույնպես դիմել են ԿԸՀ-ին։

Իսկ ԿԸՀ-ն երեկվա նիստում շարունակում էր անակնկալներ մատուցել, այս անգամ իր մեկ այլ անդամի՝ ՀՀՇ-ի ներկայացուցիչ Գոհար Խաչատրյանի ձեռքով։ 38 ընտրատարածքում տասը պատգամավորության թեկնածուներ խոստերը մեկ արած ոչ թե անդորրագիր են ներկայացրել, այլ գումարները հանձնել են հանձնաժողովի նախագահ Գագիկ Սոսյանին, իսկ վերջինս «40750 դրամի փոխարեն մուծել է 40050 դրամ», ու էսպես վճռել տասի ճակատագիրը։ Ավելի ճիշտ, պարզ չդարձավ, վճռել է միայնակ, թե հանձնաժողովի նոր նախագահ Աղվան Խլղաթյանի ու Գոհար Խաչատրյանի հետ միասին։ Կարեւորն այն է, որ տասից մեկը ինքնաբացարկ է տվել, իսկ 9-ի հարցը վճռվեց միանգամից։ Գ. Խաչատրյանը, ընտրատարածքի տեղը չիմանալով, թեկնածուներից որեւէ մեկին հանդիպելու, ավելին, միջանցքում սպասող Գ. Սոսյանին լսելու անհրաժեշտությունը չտեսնելով, մինչեւ վերջ պնդեց, որ նրանք գումարի մուծման անդորրագիր չեն ունեցել։ Հասկանալի է, առանց այն էլ մնացած 11 թեկնածուները դեռեւս բավականին ծանծ ռույթ կդառնան «Հանրապետություն» միավորման 38-ի ներկայացուցիչ Սմբատ Արամյանին։ Ի դեպ, Գ. Սոսյանի խնդիրն այստեղ նշվածից պակաս կարեւոր չէ։ Այդպես էլ անհայտ մնաց, թե «Հանրապետություն» միավորումը 38-ում անվստահություն հայտնելով նրան, նույն օրն իսկ ինչու նշանակեց 33-ի նախագահ։ Չընդդիմանալով ԿԸՀ-ի մի քանի անդամների այդ հարցը պարզաբանելու ցանկությանը, Ամիրյանը համաձայնեց լրացուցիչ հանձնաժողովով ստուգել նրա կասկածելի աշխատանքը, մասնավորապես կասկածելի դրամաշրջանառությունը եւ անհրաժեշտության դեպքում հարցը լուծել դատարանում։

ՆԵՐՔԻՆ ԶՈՐՔԵՐ

ՆԳՆ զորքերը երեք տարեկան են

Երեք տարի առաջ հայ-ադրբեջանական հակամարտության լարվածության հետեւանքով Հայաստանի սահմանները տագնապի մեջ էին։ Հանրապետությունը տարածքային ոտնձգությունների էր ենթարկվում թե ադրբեջանական ելուզակների, թե կայսերապաշտական ուժերի կողմից։ Ազգային կանոնավոր բանակի բացակայության պայմաններում հայրենի եզերքի պաշտպանության սուրբ գործի մեջ հարվածի մեծ ծանրություն կրեցին նաեւ ներքին գործերի նախարարության աշխատակիցները։ Սկսած տխրահռչակ «Կոլցո» օպերացիայի օրերից, նրանք խիզախության եւ անձնազոհության բազում օրինակներ ցույց տվեցին։ Այդ օրերից էլ դրվեց հանրապետության ներքին կանոնավոր զորքերի կազմավորման հիմքը, որոնց երրորդ տարեդարձը նշվեց հունիսի 20-ին, Արզնիի օդանավակայանում։ Տոնական շքերթին ներկա էին հանրապետության նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, ՆԳ նախարար Վանո Սիրադեղյանը, պետնախարար Վազգեն Սարգսյանը, պաշտպանության նախարարի պաշտոնակատար, զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետ Միքայել Հարությունյանը, ԱԱՊՎ պետ Սերժ Սարգսյանը, Հայաստանում ռուսական զորախմբի հրամանատար, գեներալ-մայոր Ալեքսեյ Տրեսյակովը։

Հրապարակով անցնում էին ներքին զորքերի մարտիկների հոյակապ շարասյուները։ Այնուհետեւ տեղի ունեցավ ցամաքային տեխնիկայի եւ օդային զորահանդեսը։ ՆԳՆ սպայական դպրոցի սաները, մոտոհրաձգային, հասարակական ներքին կարգուկանոնի պահպանման գնդերի եւ հատուկ նշանակության գումարտակի զինծառայողները ցուցադրեցին հմուտ մարզավարժանքներ եւ մարտային հնարքներ զենքով եւ առանց զենքի։

ՆԳ փոխնախարար, ներքին զորքերի հրամանատար գնդապետ Արծրուն Մարգարյանը լրագրողներին տված հարցազրույցում ասաց, որ զորքերի պատրաստվածությունը բավարար է։ Զինվորները բարեխղճորեն եւ պարտքի խոր գիտակցումով են մոտենում իրենց ծառայությանը։ Նա նաեւ ավելացրեց, որ Բուդյոնովսկի դեպքերը դաս էին բոլոր հանրապետությունների համար, որպեսզի պատրաստ լինեն ահաբեկչության դեմ տարվող պայքարում եւ ներքին կարգուկանոն հաստատելու գործում։

ԳԱԳԻԿ ՄԱՐՏՈՅԱՆ

ՀՀ ԱԱՊՎ-ն հայտարարում է

Հայաստանի մամուլում («Լրագիր» եւ «Ազգ» թերթերում (15.06.95) տպագրված Արսեն Արծրունու դիմումի հրապարակման առիթով՝ ՀՀ ԱԱՊՎ հասարակայնության եւ մամուլի հետ կապերի ծառայությունը հայտարարում է հետեւյալը. ս.թ. հունիսի 3-ին, Հայաստանի Հանրապետությունում էին գտնվում ԱՄՆ-ում տեղակայված «Հյումըն Ռայթս Ուոչ» (Հելսինկի) իրավապաշտպան կազմակերպության ներկայացուցիչները, որոնք ժամանել էին ուսումնասիրելու եւ գնահատելու մեր հանրապետությունում մարդու իրավունքների պաշտպանության իրավիճակը։ Կազմակերպությունը ՄԱԿ-ում լիազորված է խորհրդատուի կարգավիճակով եւ նրա հելսինկյան մասնաճյուղը զբաղվում է Հելսինկյան դաշնության անդամ պետությունների մարդու իրավունքների պաշտպանության հարցերով։

Այդ նպատակով եւ հատկապես «Դրո» գաղտնի կառույցի քննության հետ կապված, նախնական կալանքի տակ գտնվող մեղադրվողների վիճակը ստուգելու համար ս.թ. հունիսի 8-ին ՀՀ ԱԱՊՎ մեկուսարան այցելեցին տիկին Ռեյչլ Դենբերը եւ Ալեքսանդր Պետրովը։ Նրանք ուսումնասիրեցին նախնական կալանքի տակ գտնվողների ֆիզիկական վիճակը, կենցաղային պայմանները, հանդիպեցին նաեւ Արսեն Արծրունու հետ, եղան մեկուսարանի բուժկետում։ Նրանց կողմից բավարար գնահատվեց մեկուսարանի եւ կալանքի տակ գտնվողների վիճակը եւ այդ առնչությամբ ոչ մի բողոք կամ դժգոհություն չհայտնվեց։

Իմիջիայլոց, թերթերում տպագրված տեքստի թարգմանության մեջ նկատվում են աչքի ընկնող անճշտություններ, մասնավորապես, քննություն բառը թարգմանվել է ահաբեկչություն։ Իսկ ինչ վերաբերում է հիշատակված օպերատիվ 2-րդ բաժանմունքին, ապա նման բաժանմունքներ ցանկացած հատուկ ծառայությունում կարելի է հաշվարկել տասնյակներով։

Միաժամանակ նշենք, որ «Դրո» գաղտնի կառույցի գործով ՀՀ դատախազության կողմից տարվել է համապատասխան քննություն եւ այն հանձնվել է դատարանին, ուստի, այդ առնչությամբ հնչած բոլոր հարցերի պատասխանը, ըստ գործող օրենքի, կարող է տրվել միայն նրա կողմից։

Խմբ. կողմից. Մասնակի որոշ ճշտումներով հանդերձ, ՀՀ ԱԱՊՎ-ի այս հայտարարությունը մենք ընդունում ենք իբրեւ հաստատում մեր տպագրածի հավաստիության։

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

«Փաստ»երն իրականությանը չեն համապատասխանում

«Ազգ» օրաթերթի հունիսի 20-ի համարում հրապարակված «Փաստ» գործակալության «Ձերբակալվել է Սիրադեղյանի փեսան» նյութի կապակցությամբ Արմենպրեսի թղթակցին հանրապետության դատախազությունում հայտնեցին, որ հրապարակման մեջ մատնանշված հանգամանքներն իրականությանը չեն համապատասխանում։

Խմբ. կողմից. Մենք այդպես էլ չհասկացանք, թե Արմենպրեսի մատնանշած «իրականությանը չհամապատասխանող» «հանգամանքները» ինչի՞ն են վերաբերում՝ կազինոյի՞ն, որտեղ, ըստ մեր տեղեկության, տեղի է ունեցել դեպքը, կրակոցների՞ն, ձերբակալությա՞նը, թե՞ ենթակայի ազգակցական կապին։

Հաղորդագրություն

Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության գրասենյակից հաղորդում են, որ Երեւանի պետհամալսարանում կուսակցության ներկայացուցիչների հանդիպումը պրոֆեսոր դասախոսական կազմի եւ ուսանողության հետ ս.թ. հունիսի 20-ից տեղափոխվել է հունիսի 27-ին։

Մամուլի ասուլիս

Այսօր, հունիսի 21-ին, ժամը 13:30-ին, ՀՀ արտաքին գործերի նախարարությունում տեղի կունենա մամուլի ասուլիս, որին կմասնակցեն Midland Armenian Bank-ի ղեկավարներ Մայքլ Գեյկնը, Ջոն Բրինը, Դեյվիդ Բարը եւ Մեծ Բրիտանիայում ՀՀ դեսպան Արմեն Սարգսյանը։

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է [illegible]
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (7 8852) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագրի տեղակալ
ՍԱՄՈՒԷԼ ԴԻԼԱՆԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Ոճը եւ տառատեսակները ՊԱՒԷԼ ԴԱԼԱՔԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային ծառայություն
«Ազգ» թերթի
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

Ազգ

տեղական

Արձագանքելով «Ազգում» հրապարակված (23 մայիսի) ՀՌԱԿ նախընտրական պլատֆորմին, մենք մեր նախորդ նյութերում մանրամասն խոսել էինք [illegible] խնդիրներին, եւ հատկապես տասնյակ երիտասարդության սոցիալական պաշտպանության կոնկրետ հարցերին:

[illegible]

Քննարկում ենք ՀՌԱԿ նախընտրական պլատֆորմը

Առավել ուշադրություն երիտասարդության խնդիրներին

[illegible]

[illegible]

Լեռնային Ղարաբաղը շարունակում է պայքարը թմրամոլության դեմ

[illegible]

THE ARMENIAN MIRROR SPECTATOR

Խորհրդարանական ընտրությունների նախաշեմին

ՌԱԿ. Մի ուժ, որի հետ պետք է հաշվի նստել

Սկիզբը էջ 1

Ակնկալվում է, որ Կոմունիստական կուսակցությունը խորհրդարանում կապահովի մոտավորապես 20 տեղ: Ոչ թե անպայմանորեն այն պատճառով, որ ինքը կարող է ընտրողների այդքան տոկոս ապահովել, այլ այն՝ որ այդ քանակը պարզապես անհրաժեշտություն է կառավարության համար:

Առաջին հերթին այն կնպաստի Մոսկվայի քաղաքական որոշ շրջանների հետ նախկին կապերը շարունակելուն, ապա կծառայի որպես հաղթաթուղթ՝ Արեւմուտքին շահարկելու համար ճիշտ այնպես, ինչպես Թուրքիան է կեղծ տագնապ բարձրացնում արմատականների սպառնալիքների վերաբերյալ, որպեսզի ապահովի Արեւմուտքի պաշտպանությունը: Եւ վերջին հաշվով, կոմունիստները միշտ էլ կողմ կքվեարկեն ՀՀՇ-ի ցանկացած որոշմանը:

Այս դժվարին պայմաններում է, որ Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցությունը, ընդունելով մարտահրավերը, ասպարեզ է դուրս եկել իր վտիտ միջոցներով մասնակցելու ընտրություններին, պարզապես որովհետեւ այն ներկայացնում է Հայաստանի բնակչության մի զգալի մասի իսկական շահերն ու մտահոգությունները: Եթե պատեհապաշտներից շատերին դեպի իրեն է ձգում ՀՀՇ-ն, ապա առավել լուրջ մտավորականներին ու ղեկավար այրերին ձգում է ՌԱԿ-ը, որը ժամանակին համընթաց քայլելով, կարողացավ արեւմտյան մամուլի օրինակով Հայաստանում հիմնել «Ազգ» օրաթերթը:

Միաժամանակ ճիշտ ու խելացի քայլ էր նաեւ «Պայքար» հանդեսի հրատարակումը Երեւանում, քանի որ այն արդեն իսկ դարձել է ազգային հարցերի քննարկման, նոր գաղափարների տարածման, ինչպես նաեւ արդյունավետ ուղիների որոնման կարեւոր եւ անհրաժեշտ մի ամբիոն: Նշենք նաեւ, որ ՌԱԿ-ի անդամ մի շարք իրավաբաններ եւ խորհրդարանականներ նշանակալի մասնակցություն են ունեցել ընտրություններին զուգահեռ հանրաքվեի դրվելիք սահմանադրության նախագծի մշակմանը:

ՌԱԿ-ն իր նախընտրական համագումարի ընթացքում արձանագրեց բավական ընդգրկուն քաղաքական մի պլատֆորմ: 220 պատգամավորներից 203-ն էին մասնակցում այդ հանդիսավոր հավաքին, որտեղ հյուրաբար ներկա էին նաեւ նախկին երկու վարչապետներ եւ քաղաքական կուսակցությունների մեծամասնությունը: Կառավարության զանգվածային լրատվության միջոցներն արժանի ուշադրություն դարձրին այդ իրադարձությանը, մեջբերելով, մեկնաբանելով եւ երբեմն նաեւ հակաճառելով այնտեղ արված հայտարարություններին: Հասկանալի է, որ ՀՀՇ-ի պաշտոնաթերթ «Հայքը» ընդունել էր, թեեւ ժլատորեն, որ ՌԱԿ-ին հաջողվել էր անդամների շարքում ընդգրկել մեծ թվով ականավոր քաղաքական գործիչների, մտավորականների եւ ղեկավար այրերի:

Ներկայացնելով 50 մասնաճյուղեր Հայաստանի երեք շրջաններից, պատգամավորները միահամուռ կերպով ցույց տվեցին, որ կուսակցությունը ուժեղ է ու միասնական: Նրա շարքերում անհամաձայնություն սերմանելու ՀՀՇ-ի փորձերը հաջողություն չունեցան: Հայտնաբերվելուց եւ կուսակցությունից վտարվելուց հետո այդ խռովարարները այսօր դարձել են աննշան թափթփուկներ:

Այսօր ՌԱԿ-ը դեպի ընտրություններն է գնում գիտակցելով, որ իր շարքերից ընտրված խորհրդարանի անդամների թիվը դեռեւս օբյեկտիվ ձեւով չի արտացոլելու կուսակցության ուժն ու հեղինակությունը, քանի որ անհրաժեշտ մեխանիզմներն արդեն իսկ գործի են դրված ՀՀՇ-ականների կողմից ցանկալի արդյունքն ապահովելու համար:

Բայց խորհրդարանում իր ներկայությունն ապահովվի թե ոչ, ՌԱԿ-ն այսօր քաղաքական այնպիսի մի ուժ է դարձել, որի հետ հաշվի չնստել հնարավոր չէ: Իր ղեկավարների որակական հատկանիշներով, առաջնակարգ հրատարակություններով եւ նորաստեղծ FM ռադիոկայանով, որ շուտով կգործարկվի, ինչպես նաեւ մանավանդ իր չափավոր եւ կենտրոնամետ քաղաքականությամբ, նա լիովին վաստակել է վստահությունը ժողովրդի, որն արդեն հոգնել է հեղափոխական եւ ծայրահեղական լոզունգներից: Հայաստանի բնակչությունը ՌԱԿ-ի մեջ տեսնում է արեւմտյան ոճի ժողովրդավարության եւ շուկայական հարաբերությունների իրականացման ավանդական կրողին: Ի տարբերություն սփյուռքահայ այլ կուսակցությունների, ՌԱԿ-ը դրսից քաղաքական մի կուսակցություն չներմուծեց Հայաստան, հարգելով վերջինիս օրենքները, փոխարենը նրա գաղափարներն ու ավանդույթները արմատներ արձակեցին հայկական հողում, եւ ՌԱԿ-ն աճելով դարձավ հասարակ ժողովրդի խոսնակը, դարձավ մի կազմակերպություն, որ հայկական հոգեբանության ամենահարազատ իդեալներն է ներկայացնում, երբեմն նույնիսկ նյարդայնացնելով ՀՀՇ-ի ղեկավարներին, որոնք համառորեն պնդում են, որ իրենք ամենաժողովրդական գաղափարներն են իրականացնում Հայաստանում, այն դեպքում, երբ բազմիցս ցուցադրել են իրենց անտեղյակությունն այդ ասպարեզում:

RESEARCH FELLOWSHIPS IN
Contemporary Issues
INDEPENDENT RESEARCH OPPORTUNITIES IN THE UNITED STATES FOR RESEARCHERS, SCHOLARS, NGO REPRESENTATIVES, GOVERNMENT OFFICIALS AND OTHER SPECIALISTS THE NEW INDEPENDENT STATES

The United States Information Agency (USIA) and the International Research and Exchanges Board (IREX) are pleased to announce independent research opportunities in the United States for the 1995-96 academic year. Specialists from the New Independent States (NIS) who are engaged in contemporary issues may apply for individual, nondegree research opportunities at appropriate host institutions in the U.S. for period of 3 or 8 months. All research must be issue-and policy-oriented and must focus on the countries of the NIS and/or United States.

This program is made possible through the financial support of the United States Information Agency under Freedom Support Act legislation, and is administered by the International Research and Exchanges Board (IREX).

Eligibility: All applicants for USIA Research Fellowship in Contemporary Issues must:
. have a sufficient command of written and spoken English
. hold an advanced degree (Kandidat, Doctor or other advanced degree)
. must have a minimum of 5 years professional experience
. have not participated in a U.S. Information Agency-funded academic exchange program in the 2 years before the start of the 1995-96 program.

Further information and application forms are available from:
IREX/Erevan/Educational Advising Center
room #38c, Marshal Baghramian av. 40, 375019 Erevan, Armenia.

An informational lecture describing the program and application procedure will be given on June 23 and June 2[illegible] 1995 at 18:00 in the American University of Armenia, room #2[illegible], Marshal Baghramian 40.

THE APPLICATION DEADLINE IS: 5 P. M., Monday, JULY 31, 1995

digitised by A.R.A.R.@

ազգային

ԸՆԴԴԻՄԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ

Վարվող քաղաքականությունը ոչնչացնում է հանրապետության արդյունաբերությունը

Գրիգոր Սոսենյանը ծնվել է 1948 թ. Մարտունու շրջանի Ձոլաքար գյուղում, կոլտնտեսականի ընտանիքում: 1967-1970 թթ. սովորել է Երևանի Կիրովի անվան Ռիմիական կոմբինատում եւ սովորել Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտում: 1970-72 թթ. ծառայել է խորհրդային բանակում: Զորացրվելուց հետո աշխատել է Մոսկվայի մարզի Միտիշչի քաղաքում գտնվող «Աստղալատոմ» կոմբինատում որպես ինժեներ-տեխնոլոգ: 1979 թ. ավարտել է Մոսկվայի Պատրիս Լումումբայի անվան համալսարանը: 1979 թ. աշխատանքի է անցել ԽՍՀՄ Գիտությունների ակադեմիայի Աֆրիկայի ինստիտուտում որպես կրտսեր գիտաշխատող: 1980թ. տեղափոխվել է Գիտությունների ակադեմիայի Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների եւ Կանադայի ինստիտուտ: Երկու ինստիտուտներում էլ զբաղվել է զարգացող երկրների էկոնոմիկայի հարցերով: 1980 թ. սեպտեմբերին գործուղվում է Նիգերիա՝ գիտանագիտական աշխատանքի: 1977 թ. վեց ամիս աշխատել է Զամբիայում եւ վեց ամիս՝ Տանզանիայում: 1983 թ. ավարտել է ՄԱԿ-ի «ՖԱՕ» կազմակերպության դասընթացները: 1984 թ. աշխատանքի անցել Սփյուռքահայության հետ մշակութային կապի կոմիտեում որպես բաժնի վարիչ: Զբաղվել է արտաքին տնտեսական հարաբերություններով, համատեղ ձեռնարկություններով, Գալուստ Գյուլբենկյան հիմնադրամով, կապերով եւ այլ հարցերով: Այժմ «Գոլդ Արմենիի» բերքի մենեջերն է: Ամուսնացած է, ունի տղա եւ աղջիկ:

Ես այսօր կազմակերպի խոսել «Հանրապետություն» նախընտրական բլոկին զգալի չափով ընդդիմացող մարդկանց հետ: Քաղաքականությունը միշտ իրական է: Ամենամեծ ֆանտազյորն էլ, երբ կոնկրետ վճիռ է կայացնում, ստիպված է հաշվի առնել իրողությունը: Բայց անհրաժեշտ է նաեւ ժողովրդի իրավիճակի ինչ-որ նվազագույն իրազեկություն, ընտրողների համար նկարագրելու, որոնք ընդհանրապես չեն հասկանում, թե իրականում ինչ է թաքնված Ազատություն, Պետություն, Բարօրություն բառերի հետեւում: «Հանրապետություն» բլոկի նման իրազեկության բացակայությունը ես դեռ կարող եմ բացատրել կուսակցի քաղաքական պայքարով: Ինձ ավելի շատ վախեցնում է ինքնախաբեությունը: Այսօր քաղաքական առաջնակարգությունը կերտվում է հենց «վերեւներում»: Իշխանության ղեկի մոտ գտնվողները հույս ունեն այնտեղ մնալ մինչեւ իրենց կյանքի վերջը: Նրանք բնավ չեն պատրաստվում այն բանին, որ վաղ թե ուշ իրենց տեղում կհայտնվեն ուրիշ մարդիկ: Այժմ նրանք հնարավոր ամեն ինչ անում են, որպեսզի դա տեղի չունենա, զբաղվելով նաեւ ինքնախաբեությամբ:

Ես միամիտ ռոմանտիկ չեմ եւ լավ գիտակցում եմ, որ գոյություն ունեն քաղաքական պայքարի օրենքներ, մարտավարություն եւ ռազմավարություն կամ նույնիսկ տարբեր խորամանկություններ... Բայց երբ մենք խաչ ենք քաշել բոլշեւիկների վրա, որոնց գլխավոր սկզբունքն ամեն գնով եւ բարոյական բոլոր նորմերին հակառակ քաղաքական օգուտ ստանալն էր, ապա արժե՞ արդյոք ներկայիս նախընտրական պայքարում օգտվել նրանց «հին, բայց անփորձ զենքից»: Չէ որ այդ զենքը երկսայրի է:

Իսկ երբ մեծ քաղաքականության բարձունքներից իջնենք տնտեսության դաշտ, կտեսնենք, թե քաղաքագետների այդ «մարտավարական անպարտելիությունը» ինչպես է փոխակերպվում բացահայտ խաղամոլության:

«Հանրապետություն» բլոկի ներկայացուցիչները ասում են, թե կառավարության նախնական կոտրման ժամանակաշրջանը միշտ կապված է հիմնական երեւույթների հետ, ուստի, իբր, պետք է ձեռնարկատիրոջը շնորհակալություն հայտնել, երբ նա Երեւանի ավտոգործարանի սեփականաշնորհման-գին մի դարձ փոխել եւ ոչ թե մի դարձ գանգատով:

Բայց անցնենք ծրագրի այն մասին, որը կոչվում է «Ազատ տնտեսության կազմավորումը»: Այստեղ ի՞նչ կարելի է ասել բացի այն բանից, որ բլոկի հաղորդության ինը մեկն է անորոշության ցուցադրում: Բոլոր խոսքերը կանգնում տեղի ունեցող երեւույթների հետեւում են, բայց մեր հանրապետությունը կրկին ԱՊՀ-ի ուղեծրում է:

Սեփականաշնորհման նոր ալիքը Հայաստանում կազմակերպված է, քանի որ մի քանի հարյուր տարիների ընթացքում, արտադրանքի այն նորմայի պայմանով, որի վրա մնացած աշխատողը հարյուրավորներ է ծախսել: Այդ բլոկի լիդերները ակնհայտորեն ոգեշնչված են ՀԱՄԿ(բ)Կ պատմության համառոտ դասընթացով, որը նույն ձեւով պատմում է ինդուստրացման եւ կոլեկտիվացման հաղթանակի մասին: Բանեպախտաբար, այդ քաղաքական գործիչների կողքին ժամանակին չհայտնվեց ծխամորճ ծխող եւ բեղի տակ ժպտացող այն անձը, որը կգրեր «Գլխապտույտ հաջողություններից»:

Հանրապետությունում սեփականաշնորհման արագ տեմպերը հաջողությամբ չեն դառնալի եւ սխեմատիկ եկամտային ընդառաջանքին չի փոխարինի տնտեսության կարգավորման ու խրախուսման մեկ ուղիղ բնակչին ու ստեղծարար համակարգ: Տնտեսության մեջ առողջ գործընթացն է խախտում:

Եվ հենց այստեղ, այդ խոսքերի դատավորությունը լցված է ծա-

ֆիական կառույցներով, որոնք արտասահմանյան են փոխարինում ամեն ինչ, հատկապես մեծածախ հասույթներ, սարքավորումներ եւ այլն:

Արդեն այժմ անհնար է գնահատել պետական սեփականաշնորհման չափազանց անհամաչափ ծավալների հետեւանքները, որը դեռ 80-ական թթ. վերջերին կազմում էր հանրապետության արտադրական ներուժի 98 տոկոսը: Վկայակոչում են Արեւմուտքին: Բայց չէ որ այնտեղ սեփականաշնորհումը ոչ թե քայքայում է, այլ ամրապնդում է սեփականության հիմնական ձևը: Այնտեղ նույնիսկ իրենց պայմաններում ջանում են խուսափել անտարբերից (Անգլիայում Մարգարետ Թետչերի կառավարությունը 10 տարում կարողացավ սեփականաշնորհել ընդամենը 25 մեջքակ ձեռնարկություն):

Պետական սեփականության օրինականության բեռնաթափումը,

ճակ է ստեղծվել արդյունաբերության գիտատար ճյուղերում, որոնք կազմում են արդի տնտեսական աճի հիմքը: Այդ ճյուղերում արտադրությունն արդեն կրճատվել է ավելի քան 90 տոկոսով: Այսպիսով անդառնալիորեն քայքայվում է գիտաարդյունաբերական ներուժը, որի համար 1996 թվականը դառնում է ճակատագրական: Արդեն կորսված են հարյուրավոր հեռանկարային տեխնոլոգիաներ:

Արդյունաբերական արտադրության կազմակերպման ծանր մարդկանց հարկ չկա բացատրել, որ կարողությունների 80-95 տոկոսանոց երկարատեւ թերբեռնվածությունը եւ համապատասխան ֆոնդերի կորստյան գործընթացը նշանակում են ձեռնարկության, որպես կենդանի օրգանիզմի, կործանում: Գուցե դա միշտ այդպես չէ տնտեսության կենտրոնացված կառավարման պայմաններում արտադրության ոլորտային

ներմուծված ապրանքների բաժնի տրնքաց աճին վերաբերող տվյալները: Արտադրության դրամաշրջանի կրճատումն ակնառու է թեթեւ արդյունաբերության մեջ: Շուկայից դուրս են մղվում հայրենական արտադրության սննդամթերքն ու գյուղմթերքները: Հանրապետության ավելի ու ավելի է ներթափանցում ժողովրդական ապրանքների դիմաց հումքի արտահանման արատավոր շրջանի մեջ: Պե՞տք է արդյոք «Հանրապետություն» բլոկի ներկայացուցիչներին բացատրել, որ արդի տնտեսական աճը պայմանավորված չէ հումքի արտահանությամբ: Այդ 80-90 տոկոսի աճն ապահովվում է նոր գիտելիքներով եւ տեխնիկական առաջընթացով, որը ներկա հետինդուստրիալ դարաշրջանում ստեղծվում է կիրառական եւ հիմնարար գիտության, կրթության, էլեկտրոնիկայի ոլորտներում, արդյունաբերության գիտատար ճյուղերում:

դրա նկատմամբ ժամանակին վերաբերմունքն առանց ոչ մեկին չի պաշտպանում, պետական կայունացման ընթացքում կառավարման անկարողությունը հանգեցրել են սեփականության բարեփոխման անցյալի վստահավոր տազմավարության ընտրության արագացված սեփականաշնորհման: Եվ իր արագությամբ աննախադեպ տնտեսական այդ ձեռնարկումը հանգեցրեց տոգկայ տնտեսական կառուցվածքի նոր, համաշխարհային պրակտիկայում անմիջական նմանակ չունեցող ձեւի ծագման:

Իհարկե, հանրապետության ամբողջ տնտեսական իրադրության գնահատումը կախված է բնական չափանիշներից եւ դրանց հարաբերական կարեւորությունից: Երբ առաջին դեմ մղվող պայքար համարենք «Հանրապետություն» բլոկի տնտեսական քաղաքականության հիմնական նպատակը, ապա առկա են որոշ հաջողություններ: Իսկ երբ առաջնությունը տանք կայունացմանը եւ ներդրումների աշխուժացմանը, ապա այստեղ առկա է լիակատար ձախողում արդյունաբերական արտադրության ոլորտային անկման եւ ներքին համախառն արտադրանքի 75 տոկոս կրճատում:

Նույնը կարելի է ասել նաեւ ֆինանսական քաղաքականության մասին: Երբ գլխավոր նպատակը համարենք խնայմիս շրջանառելիության բյուջետային դեֆիցիտի սահմանափակումը, ապա առկա է դրական տեղաշարժ: Իսկ երբ ֆինանսական քաղաքականության գլխավոր խնդիր համարենք հարկային եւ բյուջետային օրենսդրության խստիվ կատարման հիման վրա նվազագույն հարկային ճնշման պայմաններում ռեալ սեկտորի ծավալների անխափան ֆինանսավորումը, ապա ֆինանսական ոլորտի իրավիճակը դժվար է բավարար անվանել:

Զանգված պաշտոնապես հռչակված տնտեսական կայունացման ծրագրին, շարունակվում է արտադրության անկումը: Հատկապես ծանր մի

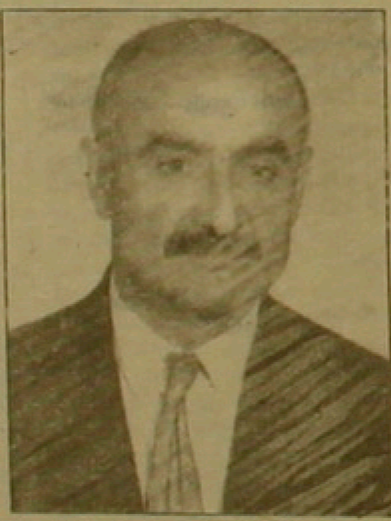

կանգնեցման դեպքում: Բայց շուկայական տնտեսության մեջ հրաշքներ չեն լինում: Երբ դադարեցված է արտադրության նորացումը եւ ի չիք են դարձված ներդրումները, անխուսափելի են դառնում հետ մնալը եւ մրցունակության կորուստը, ապա նաեւ ձեռնարկության կործանումը:

Հենց դա է տեղի ունենում եւ տեղի կունենա մեր արդյունաբերության հետ, քանի որ տնտեսագիտական պատմության մեջ անհավասարի ծավալներով: Իրոք, դժվար է հավատալ եւ գրեթե անհնար է պատկերացնել, որ արդյունաբերական ձեռնարկությունների 95 տոկոսը անվճարունակ են, որ արդյունաբերության մեջ ձեռնարկությունների դրամական միջոցները միջին հաշվով մի քանի տասնյակ անգամ զիջում են մատակարարներին նրանց ունեցած պարտքով, որ յուրաքանչյուր ձեռնարկության աշխատավարձի գծով պարտք ունի: Տարածված դատողությունների համաձայն, այդ դեպքում պետք տեղի ունենան սոցիալական լարվածություն, ժողովրդական ընդվզում եւ այլն: Երբ սոցիալական ընդվզում առկա չկա, կարելի է խինդախինդի այն նետանքները անել, թե ամեն ինչ կարգին է:

Թերեւս էլ ավելի կարեւոր են հանրապետական շուկայում խաղացող

Վարվող տնտեսական քաղաքականությունը չի կարող օգնել տալ նաեւ հայրենական ապրանք արտադրողներին, որոնք ճնշվում են հարանուն հարկերից:

Արժե՞ արդյոք այս պայմաններում զարմանալ հանրապետությունից ողջ լարային միլիարդի ամենաարժեք դուրսբերումների առիթով: Տնտեսական ու հարկային նման քաղաքականության դեպքում ավելի ձեռնտու է խնայել, արտադրել եւ գնել արտասահմանում, քան սեփական հանրապետությունում: «Հանրապետություն» բլոկը գուցե հենց դա՞ է համարում իր նկատված տնտեսական կայունացման նշան:

Հանրապետության հզորությունը իր ազգային արժույթն է՝ դրամը: Դրամը ոչ միայն արտաքուստ գեղեցիկ է, այլեւ համեմատաբար կայուն: Թվում է, թե պետք է ուրախանալ, բայց... Անկայուն, ճգնաժամային տնտեսության համար կայուն դրամը միանգամայն աննորմալ երեւույթ է:

Չէ որ հենց համեմատաբար կայուն այդ դրամական միավորը խորտակիչ հարված հասցրեց տեղացի արտադրողներին: Դրամի փոխարժեքի շնորհիվ ձեռնտու է հանրապետություն ապրանքներ բերել Իրանից, Թուրքիայից, Չինաստանից եւ այլ երկրներից:

Բայց այդ ի՞նչ կախարդական միջոցներով է, որ սղճքաց գներ, բնակչության չնչին գնողունակության եւ խիստ կրճատված արտադրության ուղեկցող հանրապետությունում կայունանում է դրամի փոխարժեքը: Նախկինում վերը շատ էր, այնպես ասենք, ու այն ինչ լինի՝ սեւ բարեփոխումների հետ մեկ դարձ լռում: Բայց այդ «արդյունքը» գոյություն ունի էլ վեր է: Կանխիկ դրամի պակասն ստեղծված է արհեստականորեն: Տնտեսագիտության բոլոր դասագրքերում մատնանշված է, որ մինչեւ ներկայիս տնտեսական զարգացման վիճակը, դրամի այն նվազեցման բանաձեւը, որն անհրաժեշտ է շրջանառության, վճարունակության ապահովման, աշխատանքի հաշվարկման

համար: Մարդկանց վաստակած փողերը չեն վճարվում, ձեռնարկություններ զրկված են շրջանառու եւ կուտակման միջոցներից, եւ սա ծրագրում ներկայացվում է որպես դրամի փոխարժեքի հետագա ամրապնդման քաղաքականություն:

Ի դեպ, ինչպիսի՞ն պետք լինի դրամի շուկայական փոխարժեքը ամերիկյան դոլարի նկատմամբ 425-430-ի սահմաններում, որը միասնական է, սահուն, անփոփոխ: Հարց է ծագում, իսկ կարո՞ղ է արդյոք որեւէ արժույթի շուկայական փոխարժեք գոյություն ունենալ առանց արժութային շուկայի: Ոչ: Իսկ մեզ մոտ կա՞ արդյոք արժութային շուկա: Ոչ: Կա արժութային աճուրդ, որտեղ տարադրամի մի քանի վաճառողներ եւ գնորդներ հանդես են գալիս հանրապետության կենտրոնական բանկի սեփական խաղացողության ներքո:

Ուշադիր նայենք ծրագրի նաեւ մյուս կետերին. սոցիալական ոլորտ, առողջապահություն, բնակչության իրական եկամուտների աճ: Իրոք, ինչպե՞ս կարող են եկամուտներն աճել արտադրության կտրուկ անկման պայմաններում: Ինչպես որ մեր տնտեսական քաղաքականության մյուս հրաշքները, այս տարօրինակությունն էլ բացատրվում է բավական պարզ ձեւով: Հարկավոր է պատասխանել երկու հարցի. կոնկրետ ո՞ւմ եւ ինչպիսի՞ եկամուտներն են աճում եւ ինչի՞ հաշվին է այդ աճը տեղի ունենում:

Անմիջապես ասեմ, որ բնակչության դրամական եկամուտների աճը տեղի է ունենում բացառապես ձեռնարկչական գործունեությունից ստացված եկամուտների աճի հաշվին, որի բաժինը 1995 թ. եռապատկվել է: Դա նշանակում է, որ եկամուտների աճը տեղի է ունենում ամենահարուստ սոցիալական խմբում: Իսկ, անկախ փորձագետների տվյալների համաձայն, 1994 թ. բնակչության առավել աղքատացված տասը տոկոսի իրական դրամական եկամուտներն աճել են մոտ 80-90 տոկոսով, մինչդեռ բնակչության ամենահարուստ խմբերի իրական դրամական եկամուտները նվազել են 60 տոկոսով: Այսպիսով, չնայած բարեփոխումների սոցիալական արժեքին վերաբերող դատողություններին, գրկանքների հիմնական եւ հարանուն ծանրությունը առայժմ դրես ընկնում է մեծամասնության կազմող աղքատ խավերի վրա: Մենք արագորեն շարժվում ենք դեպի դասակարգային անտագոնիստական հասարակություն, որտեղ արտադրության աշխատողների հիմնական մասը հայտնվում է չքավորության մեջ: Նրանց բնակարանները ու երեխաները բաղդատվում են, համալրում լցված ոչնչացված բնակչության արագորեն աճող շարքերը:

Սա են վկայում նաեւ գործազրկության կտրուկ տեմպերը: Քողարկված գործազրկության չափերը եւ արդյունաբերական արտադրության դինամիկայի հիման վրա կարելի է վստահորեն կանխատեսել գործազուրկների թվի հետագա արագ աճ, հատկապես գյուղից եւ երիտասարդների շրջանում:

Ինչ վերաբերում է ձեռնարկչություններին, նրանք նախընտրում են սպասել եկամուտները ծախսել 1995 թ. «Միասնական» ձեռնարկման եւ Էրեբունու շրջանում դղյակների կառուցման վրա Փիլեճիկ, թե ինչպես 70-ական թթ. Երվանդյանի կայսր Հայկի Սևյանն իր համար լոգարան էր մարել մարմար ավազով, մինչդեռ ժողովուրդը սովի էր մատնված:

Պայքար ծավալվել է նույնիսկ փոքր կլինիկաների համար: Մեծ այնպես ինչպես արդյունաբերական սեփականության եւ հողի դեպքում այս աշխարհի հզորները մեկմեկից մեկին կլռում են ընտրեր եւ աղքատների մութներ:

Կարելի է բազմաթիվ զուգահեռներ ասել Հայաստանի, պետության ամրապնդման անհրաժեշտության մասին, բայց փաստորեն վարվող քաղաքականությունը հանգեցնում է հանրապետության արդյունաբերության ոչնչացման եւ անկման:

digitised by A.R.A.R.@

Վիտալի Իգնատենկոն ճանաչված անուն է ռուսաստանյան ու միջազգային մամուլի շրջանակներում: Ավարտելով Մոսկվայի Մ. Լոմոնոսովի անվան պետական համալսարանի ժուռնալիստիկայի ֆակուլտետը, նա անմիջապես աշխատանքի անցավ «Կոմսոմոլսկայա պրավդա» թերթում, ուր թղթակցում էր տակավին ուսանող ժամանակ: Շուտով տաղանդավոր երիտասարդը դառնում է թերթի բաժնի վարիչ, իսկ 30-ը նոր լրացած նրան նշանակում են գլխավոր խմբագրի տեղակալ: 1973 թվականին Վ. Իգնատենկոն նշանակվում է Խորհրդային Միության հեռագրական գործակալության

ՄԱՄՈՒԼ

Վիտալի Իգնատենկոյի նոր առաքելությունը

ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը պատասխանում է ժամանակի մարտահրավերներին

Օրերս Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Բորիս Ելցինի հրամանագրով ՌԴ կառավարության փոխնախագահ է նշանակվել ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ լրատվական հեռագրական գործակալության գլխավոր տնօրեն Վիտալի Իգնատենկոն: Հայտնի դարձավ, որ նա կհամատեղի այդ երկու պաշտոնները: Ըստ տեղեկությունների, 54-ամյա Վ. Իգնատենկոն կզբաղվի մամուլի եւ զանգվածային լրատվության այլ միջոցների խնդիրներով, պետական լրատվական համակարգի համակարգմամբ:

ՏԱՍՍ-ի գլխավոր տնօրենի տեղակալ: 1976 թվականին մի խումբ երիտասարդների հետ նա արժանանում է ժուռնալիստիկայի բնագավառում Լենինյան մրցանակի՝ խորհրդային ղեկավար Լեոնիդ Բրեժնեւի մասին փաստավավերագրական ֆիլմի համար, որը նվիրված էր առաջնորդի ծննդյան 70-ամյակին: 1978 թվականին ԽՄԿԿ Կենտկոմում կազմավորվում է միջազգային ինֆորմացիայի բաժին (փ ղեկ. մեր օրերում հրապարակված կուսակցական արխիվներից իմացանք, որ այդ ստորաբաժանման խնդիրն անվանումը փոխ-ինչ այլ էր՝ արտաքին քաղաքական պրոպագանդայի բաժին): Ինչպես կարելի է կռահել այդ անվանումից, բաժնի խնդիրն էր համակարգել հակապրոպագանդայի միջոցառումները, հակահարված հասցնել գաղափարախոսական հակառակորդի (այսինքն ԱՄՆ-ի ու նրա դաշնակիցների) գործողություններին մամուլում, ռադիոհեռուստատեսային հաղորդումներում: Բաժնի վարիչը՝ Լեոնիդ Զամյատինը՝ սառը պատերազմի ու գաղափարախոսական հակամարտության գործիչներից մեկը, ձեռքի տակ է հավաքում այն ժամանակ դեռ ընդունակ ու երիտասարդ լրագրողների, որոնք ինչպես տաղանդով, այնպես էլ մտավոր կարողություններով էապես տարբերվում էին կուսակցական ապարատի աշխատակիցներից: Կենտկոմ եկածների մեջ էր նաեւ Վ. Իգնատենկոն: Վ. Իգնատենկոն նշանակվում է ԽՄԿԿ միջազգային ինֆորմացիայի բաժնի վարիչի տեղակալի պաշտոնում: Հենց այդ ժամանակ նա երկու անգամ գալիս է Հայաստան. առաջին անգամ 1981 թվականին որպես ԽՄԿԿ կենտկոմի ներկայացուցիչ ՀԿԿ 27-րդ համագումարին, իսկ երկրորդ անգամ 1985 թվականին, հակապրոպագանդայի հարցերին նվիրված Անդրկովկասյան տարածաշրջանային խորհրդաժողովին: Նշենք նաեւ, որ Վ. Իգնատենկոյի շրջապատը միշտ հարուստ է եղել հայերով: Իր հայ ընկերների ու բարեկամների շնորհիվ նա բավական լավ գիտի Հայաստանը, հայերին, ծանոթ է շրջանի խնդիրներին: Գորբաչովյան առաջին իսկ բարեփոխումներով բաժինը լուծարվում է եւ ամենատարբեր ստեղծագործական ծառայությունների շնորհիվ Վ. Իգնատենկոն ստանձնում է «Նովոյե վրեմյա» շաբաթաթերթը: Այդ տարիներին այդ հանդեսն ապրում է իր վերածնունդը, վերակառուցման շնորհիվ հրապարակ հանելով նորանոր թեմաներ ու նյութեր, որոնք դեռ մի քանի տարի առաջ փակ[illegible] էին: Հիշենք նաեւ, որ ղարաբաղյան իրադարձությունների առաջին օբյեկտիվ արձագանքները լույս էին տեսել «Նովոյե վրեմյայի» էջերում: Իր շուրջ համախմբված համախոհների հետ միասին Վ. Իգնատենկոն «Նովոյե վրեմյան» բարձրացնում է միջազգային մակարդակի:

Այս ամենն անհետ չի անցնում, եւ 1990 թվականին Միխայիլ Գորբաչովը Վ. Իգնատենկոյին հրավիրում է աշխատանքի նախագահական համակարգ որպես ԽՍՀՄ նախագահի մամուլի քարտուղար: Մ. Գորբաչովի հետ աշխատանքը տեւում է շատ կարճ ժամանակ, ընդամենը մեկ տարի, սակայն այդ փուլը չափազանց տարողունակ է ու ներառնում է ԽՍՀՄ պատմության վերջին շրջանը: 1991 թվականի օգոստոսյան խռովության առաջին իսկ օրը Վ. Իգնատենկոն մնում է հավատարիմ իր ղեկավարին ու Վիկտոր Բակատինի, Արկադի Վոլսկու հետ միասին դատապարտում է դավադրությունը: Պուտչը ջախջախված է, եւ Վ. Իգնատենկոն վերադառնում է ՏԱՍՍ, բայց արդեն որպես գլխավոր տնօրեն: Առանց չափազանցության կարելի է ասել, որ Վ. Իգնատենկոն գործակալության մեջ իրականացրեց հիրավի շրջադարձային բարեփոխումներ, որոնք, իհարկե, ժամանակի թելադրանքն էին, սակայն կրում էին ու կրում են նրա անհատականության դրոշմը: 1993 թվականի հունվարին որոշվեց փոխել ՏԱՍՍ-ի անվանումը, նրան շնորհելով ԻՏԱՌ հապավված անվանումը՝ Ռուսաստանի հեռագրական լրատվական գործակալություն, ինչ հետո այդ հապավումը դարձավ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Չէ՛ որ նախկին բովանդակությունը կորցրած հին անվանումը լայնորեն հայտնի էր աշխարհում մեկ, մեծ էր տեղեկատուների ու հանրագիտարանների մեջ: Անունը փոխվեց, սակայն մեկ տարի եւս շարունակվեցին գործակալության դեգերումները:

Այդ ընթացքում ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի կոլեկտիվը Վ. Իգնատենկոյին ընտրում է գլխավոր տնօրեն, սակայն ինչ-ինչ պատճառներով ՌԴ նախագահն ու կառավարությունը նրան չեն հաստատում այդ պաշտոնում: Միայն 1993 թ. դրամատիկ ու ողբերգական հոկտեմբերից հետո ՌԴ իշխանությունները վերջապես ճանաչեցին գործակալության կարգավիճակը:

Այդ օրերին Վ. Իգնատենկոն անգամ ավտոմատավորների ամբոխայինների ճնշման տակ հրաժարվում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի խողովակներով տարածել ինքնակոչ նախագահ Ռուցկոյի դիմումը ժողովրդին: «Մենք ենթարկվում ու հավատարիմ ենք օրինական նախագահ Բ. Ելցինին», անվրդով պատասխանում է նա իր աշխատասենյակ ներխուժած զինյալներին:

Իր նոր պաշտոնում, ի թիվս այլ հարցերի, Վ. Իգնատենկոյին սպառնում է չափազանց բարդ ու խրթին հիմնահարց: Խոսքը արեւմտյան լրատվական «կայսրություններից» ՌԴ լրատվական դաշտի պաշտպանության իրավաբանական պաշտպանվածության, հատուկ լրատվական օրենսդրության ստեղծումն է: Այդ հարցի պարզաբանումը վերջերս տվեց ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի գլխավոր տնօրենի առաջին տեղակալ Յուրի Պոդյակովը մոսկովյան հեղինակավոր թերթերից մեկում: Յու. Պոդյակովն անհանգստացած է, որ շատ շուտով Ռուսաստանը իբրեւ լրատվական դաշտ կարող է լինել կլանվել, օրինակ, աշխարհի ամենահզոր գործակալություններից մեկի՝ Ռոյթերի կողմից: Բանն ի՞նչ է: Լրատվությունն ապրանք է, գրում է լրագրողը ու հիշեցնում, որ ժամանակին ԽՍՀՄ Նախարարների խորհրդի կողմից կարգ էր սահմանված, ըստ որի Միության տարածքում գործող բոլոր օտարերկրյա լրատվական գործակալությունները իրենց արտադրանքը բաժանորդներին էին հաղորդում, օգտագործելով կամ հայրենական խողովակները: Այսինքն, օտար գործակալությունները տեղեկատվությունը հաղորդում էին ՏԱՍՍ-ին, իսկ վերջինս այն հասցնում էր սպառողին: Ռոյթերը տարեկան վճարում էր 3 մլն դոլար: Այդ համակարգը Խ. Միության գոյություն չէ, գրում է Յու. Պոդյակովը, այսպես է կարգը աշխարհի համարյա բոլոր երկրներում, այդ թվում ԱՄՆ-ում, Չինաստանում եւ այլուր, որտեղ օտարերկրյա լրագրողները չեն կարող լուր հաղորդել շրջանցելով կամ ազգային ենթակառուցվածքները եւ, հետեւաբար, վճարելով նրանց:

1991-1992 թթ. այդ կարգը խախտվեց, շարունակում է Յու. Պոդյակովը, եւ Ռոյթեր, Ֆրանս-Պրես, Ասոշիեյթեդ պրես, գերմանական ԴՊԱ գործակալությունները Ռուսաստանում գործում են ինքնուրույն, շրջանցելով ՌԴ պետական [illegible]:

Պետք է ենթադրել, որ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի փոխտնօրենի այս հրապարակումը պատահական չէր հատկապես Վ. Իգնատենկոյի նշանակումից ընդամենը մի քանի օր առաջ: Կարծենք, որ նոր փոխվարչապետը միաժամանակ կշարունակի ղեկավարել ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը: Այսօր այդ գործակալությունն ունի 3500 աշխատակից, 74 բաժանմունք ու թղթակցական կետ ՌԴ-ի մարզերում, երկրամասերում եւ հանրապետություններում, 62-ը՝ արտասահմանում: Գործակալության արտադրանքը օրական 300-400 լրատվություն է, որն ամփոփված է 8 էլեկտրոնային [illegible], 23 տպագիր [illegible]:

ՏԻԳՐԱՆ ԼԵՎՈՆՅԱՆ

ՏԱՐԱԾՔ

Գրոզնի. Բանակցությունների առաջին փուլում ռազմական հարցեր

ՄՈՍԿՎԱ, 20 ՀՈՒՆԻՍ, ՌԻԱ-ՄՆԱՐՔ: Երեկ Գրոզնիում, ԵԱՀԿ ներկայացուցչությունում կայացած Ռուսաստանի դաշնակցային ղեկավարության եւ Ջոհար Դուդաեւի ներկայացուցիչների բանակցությունների առաջին փուլում ռազմական հարցերի խումբն առաջնահերթ համարվեց հետագա քննարկման համար: Ինչպես նշվում է կողմերի ընդունած համաձայնեցված հայտարարության մեջ, որի տեքստը հրապարակեց ԵԱՀԿ խմբի ղեկավար Շանդոր Մեսարոշը, ռազմական հարցերի գծով «հետագա քննարկման համար համաձայնեցված են ռազմական գործողությունների դադարեցման, բռնի պահվող անձանց փոխադարձ ազատման, ահաբեկչական խմբերի ու դիվերսիաների դադարեցման հարցերը: Քննարկվել են նաեւ զինաթափման հետ կապված խնդիրներ»: Բանակցությունները կշարունակվեն այսօր:

Չեչնիայում ծավալվում են ահաբեկչական գործողություններ

ՄՈՍԿՎԱ, 20 ՀՈՒՆԻՍ, ՓԱՍՏ: Չեչնիայում հունիսի 19-ի ընթացքում չեչեն մարտիկները շարունակել են հարձակումները համադաշնային զորքերի դիրքերի վրա: Ըստ առկա տեղեկատվության, չեչենները հիմնականում վերախմբավորում են ուժերը: Վեդենոյի եւ Շատոյի շրջակայքում նրանք ակտիվացրել են դիվերսիոն ահաբեկչական գործողությունները: Հիշեցնենք, որ վարչապետ Չեռնոմիրդինի հրահանգով հունիսի 18-ի երեկոյան ժ. 20-ից ՌԴ համադաշնային զորքերը դադարեցրել են ռազմական գործողությունները Չեչնիայում: Ծանր զինտեխնիկայից մարտեր են ընթացել Դաղստանի լեռներում: Կովկասյան հատուկ սահմանապահ երջանի մարտիկները կանխել են չեչենների անցումը Դաղստան, պաշտպանել են հանրապետության վարչական սահմանները սեփական արյան գնով: Չորս սահմանապահներ զոհվել են, ինը՝ վիրավորվել: Վերջիններիս կյանքին վտանգ չի սպառնում: Երկու կողմերն էլ օգտագործել են զենքի բոլոր տեսակները: Չեչենական կողմի կորուստների մասին ամբողջական տվյալներ չկան:

Իսրայելում մտահոգված են ռուսական մաֆիայի գործունեությունից

ԲԵՅՐՈՒԹ, 20 ՀՈՒՆԻՍ, ՌԻԱ-ՄՆԱՐՔ: Իսրայելի իշխանությունները մտահոգված են երկրում ռուսական մաֆիայի գործունեության ընդլայնումից, որը ներկայումս այստեղ օրինականացնում է մեծ կապիտալներ: Թել Ավիվից ստացված հաղորդումների համաձայն, այդ մասին հայտարարվել է Իսրայելի ոստիկանության բարձրաստիճան պաշտոնյաների պատվիրակության Մոսկվա մեկնելուց առաջ: Բանակցությունների նպատակը կլինի համատեղ արշավ ծավալել ռուսական մաֆիայի ներթափանցման դեմ: Նույն նպատակով պատվիրակությունը կայցելի Ուկրաինա: Հունիսի սկզբներին իսրայելական «Մաարիֆ» թերթը գրել էր, որ ռուսական մաֆիան Իսրայելում վերջին տարիներին «լվացել է» ընդհանուր առմամբ չորս միլիոն դոլլար:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Ադրբեջանը մարդասիրական օգնությունը օգտագործում է ռազմական կարիքների համար

«Միջազգային բարեգործական կազմակերպությունների եւ առանձին պետությունների՝ ադրբեջանական փախստականներին ուղարկված մարդասիրական օգնության հիմնական մասը ադրբեջանական կառավարության կողմից օգտագործվում է ռազմական ծախսերը փակելու եւ նոր սպառազինություն գնելու համար»: Այդ մասին տեղեկացրեց ԼՂՀ լրատվության եւ մամուլի դեպարտամենտի տնօրեն Միֆայել Հաջյանը: Մասնավորապես, Լեռնային Ղարաբաղի ռազմական հետախուզության ցտաբը հավաստի տեղեկություններ ունի, որ Թուրքիայից Բաքու հասցված 40 մլն ամերիկյան դոլլարը Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունն օգտագործել է Ուկրաինայից նոր տեսակի զրահատեխնիկա գնելու համար: Այդ նպատակներով է օգտագործվել նաեւ Իրանի կենտրոնական բանկի կողմից տրամադրված 1 մլն դոլլարը եւ աշխարհի մի շարք նավթարդյունաբերական ընկերությունների մեծածավալ ֆինանսական օգնությունները: Հատկանշական է, նշեց դեպարտամենտի տնօրենը, որ չնայած Ադրբեջանին ցույց է տրվել բազմամիլիոն դրամական օգնություն, այդ հանրապետության փախստականների ճամբարներում մարդիկ տառապում են աղքատությունից, մեռնում սովից: Միֆայել Հաջյանի խոսքերով, դա ի դեպ, հաստատվում է նաեւ զանգվածային լրատվության միջոցների հաղորդումներով: Մասնավորապես, կանադական երկու լրագրողներ, որոնք եղել են Ադրբեջանի Իմիշլիի շրջանում եւ արձանագրել փախստականների ծայրահեղ աղքատության փաստերը, վտարվել են Ադրբեջանից՝ իբր այդ հանրապետության իշխանության հեղինազրկման փորձի համար: Իսկ ադրբեջանական ռազմագերիների մոտ հայտնաբերվել են փախստականների համար նախատեսված կենցաղի մեծ ծավալով իրեր: Այս բոլոր փաստերը, ասաց Միֆայել Հաջյանը, պերճախոս վկայությունն են այն բանի, որ Ադրբեջանի Հանրապետության ղեկավարությունը՝ շահարկելով մարդկային տառապանքները, քամում է միջազգային բարեգործական կազմակերպություններից դրամական ներդրումներ կորզել՝ միաժամանակ վերջիններին ներգրավելով ղարաբաղա-ադրբեջանական պատերազմի ֆինանսավորման մեջ:

Սակայն մտահոգում է մի այլ հանգամանք, նշեց դեպարտամենտի տնօրենը: Ռազմական նպատակներով Ադրբեջանն օգտագործում է նաեւ միջազգային հեղինակավոր կազմակերպությունների, մասնավորապես ՄԱԿ-ի մարդասիրական օգնությունը: Միացյալ ազգերի կազմակերպությունը պարտավոր է վերահսկել, որպեսզի իր կողմից Ադրբեջանի փախստականներին հատկացվող գումարները այդ պետության կառավարող շրջանները չօգտագործեն հարձակողական բնույթի նոր սպառազինություններ ձեռք բերելու համար: Նրա համոզմամբ, կասկած չկա, որ Ադրբեջանը իր քայքայված տնտեսությամբ չէր կարող կարճ ժամանակում գնել բանկարժեք զրահատեխնիկա ու հրթիռային կայանքներ, եթե չլիներ գույս բարեգործական նպատակներով հատկացված միջազգային կազմակերպությունների դրամական օգնությունը: ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը բազմիցս հանդես է եկել հակամարտության գոտի սպառազինությունների մատակարարման անթույլատրելիության մասին հայտարարություններով: Ցավոք, նշեց Մ. Հաջյանը, հիշյալ հայտարարությունների մեջ բացակայում է այն պարզաբանումը, որ խոսքը ոչ միայն ուղղակի, այլեւ անուղղակի մատակարարումների մասին: Միջազգային մարդասիրական կազմակերպությունների ղեկավարները պետք է տեղյակ լինեն, որ իրենց կողմից Ադրբեջանին տրամադրված ֆինանսական միջոցները վերջին հաշվով կարող են հանգեցնել հակամարտության գոտում ռազմատեխնիկական հավասարակշռության խախտմանը: Դեպարտամենտի տնօրենը այն կարծիքին է հայտնել, թե ավելի նպատակահարմար կլիներ, որ բարեգործական կազմակերպությունները եւ ՄԱԿ-ի հիշյալ կառույցները կազմեին աշխատանքային հատուկ խմբեր, որոնք կիրականացնեին այդ գումարների ծախսման վերահսկողությունը:

«Իմ խորին համոզմամբ, միջազգային մարդասիրական ընկերությունները պետք է հետեւեն ԱՄՆ Կոնգրեսի օրինակին, որը հատուկ որոշմամբ ժամանակին արգելել էր եւ առ այսօր ձեռնպահ է մնում մարդասիրական օգնություն ցուցաբերել Ադրբեջանին», վերջում ասաց ԼՂՀ ԼՄԴ ղեկավարը: Ն. Գ.

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

ՄԻԱՅՆ 100 ՏՈՂՈՎ

Անցյալի լույսը

Անցյալն ու ներկան մշտապես կողք կողքի են, թեեւ հաճախ իրարից բաժանված են հարյուրամյակներով։ Մեկ ժողովուրդ, մեկ ճակատագիր, անցյալի ու ներկայի. թեեւ դժվարին, բայց մեկ դաշնություն։ Դենց դրա գիտակցումն է գրողին ոչ թե ստիպում, այլ պարտավորեցնում գնալ իր ժողովրդի փորփրված պատմության խորքերը՝ այնտեղից մի բուռ լույս բերելու ներկային, իր աղոտ կյանքն ավելի լավ տեսնելու, հասկանալու, արդա նաեւ նոր խայլերի ճշմարիտ ընտրություն կատարելու համար։ Չէ՞ որ անցյալը չի կարող անտարբեր լինել փայլփլած ե ռազմինների նկատմամբ։ Գրողն ուզում է տեսնել եւ համոզվել, թե այս խառը ժամանակներում, երբ ճշմարտությունն ու կեղծիքը հաճախ են գրկախառն հայտնվում ամբիոնի մոտ, ով է այսօր լռությամբ կամ համարձակ ցգիտությամբ հանգցնում անցյալից ժառանգած մեր անկախության լույսերը եւ վառում հանգցրածը։

Այդպիսի լույս որոնող է նաեւ Ալեքսանդր Թոփչյանը՝ վերջերս հրատարակված «Արտաշես» գրքով։

Ոչ միայն տեղի սղության, այլեւ մեր ասելիքի հրապարակության բնույթով անդրադառնալու ենք միայն համառոտ մեկտողյային, որ նաեւ կարեւոր երկխոսություն է մեր ազգի պատմության, դրա մշտական ուղեկից ժամանակի հետ։ Ա. Թոփչյանի գիրքը, որպես մեծ անկախության դրսեւորում, ուշագրավ է իր վիճարկելի կողմերով։

Հեղինակը դիմել է անցյալին, հաստատակամությամբ, մաղելով տանջող «անիծյալ հարցերի» ճշմարիտ պատասխանը հեռուներում որոնելու եւ գտնելու համար։ Թոփչյանը հարազատ է միտքով խոսեցնել պատմությունը, խոսեցնել է որպես դրա ժամանակակիցը։

– Ի՞նչ է կամեցել մեր հիշողության մեջ բարձրացնել հեղինակը, դիմելով Արտաշես թագավորի եւ նրա խիզախ պատերազմների դաժան ճակատագրի պատմությանը։

Ահա բեմադրիներով շրջապատված թերդը, որի բոլոր պատերազմները զոհ վել են։ Կենդանի է մնացել միայն դի մադրողը՝ հայոց բազուկին, առասպելական Փառանձեմը, բոլոր զոհված ների անմահ ոգին միավորող խորհրդանիշը։ Փառանձեմը մենախոսում է լռակյաց եւ անդեմ ժամանակի հետ, որը փորձում է Փառանձեմին նույն պես զրկել դեմքից։ «Ձե՛ր, ժամանակ, սպասի՛ր ... Այս մոռացված դեմքս չպետք հետդ ... Սպասի՛ր, համբերի՛ր, ես որոշեմ, թե իմ դեմքերից որ մեկն ես տանելու»։ Փառանձեմի մենախոսությունը կարդալիս ամեն ուղեկցում էր ինձ Վարդանանց խումբը. «Դու կա րող ես հայի մարմինը տանջել, բայց նրա ոգու հետ ինչ ես անելու»։ Չէ, մեր ազգը թեեւ երբեմն զենքով, խանա կով պարտվել է, բայց ոգով անպարտ է մնացել։ Կոչումը ոգու հաղթանակն է. «Հայը ... այս համառ ժողովուրդը նույնիսկ իրեն իրեն չի ենթարկվում ... Չէ, դժվար բան է նրան բացատրել»։ Ցավոք, երբեմն ինքնությամբ դավ են բարձրացել, եւ դյուրությամբ կոր ծանել երկիրը։

Այնուամենայնիվ Թոփչյանը պատմության ից բերել է մեզ այն անմեռ ոգին, այն դրամատիկ հավատը, որ մեր օրերում նույնպես սալի, ծառայի, սատանանայի, խավարի փորձության է ենթարկվում, վաճառվում է հանվում ամեն ինչ, բացի ժողովրդի ոգուց, որի համար դեռ չեն ստեղծված ոչ նժարներ, ոչ էլ կշռաքարեր։ Եվ չի հնարավոր, որովհետեւ կրողն ինքը ժողովուրդն է։ Մեզ միայն ցանկացանք ընթերցողին ցույց տալ Արտաշեսի տեղը եւ այն դուռը, որով պետք է ներս մտնել։ Համոզված եմ, որ ընթերցողն այնտեղից դուրս է գալու հոգեպես հարստացած։

Մեր հակիրճ խոսքը թող լինի, եւ թե չմոռանանք, որ ինչպես «Արտաշեսը», այնպես էլ մյուս գրողների Գ. Մուրադյանի, Լ. Լեռնյանի, Գ. Խանջյանի, Ռ. Նահապետյանի գրքերը լույս են տեսել Ալեք Մանուկյան հիմնադրամի հովանավորությամբ։

Ալեք Մանուկյանը հայ մշակույթի այն մեծ մեկենասներից է, որի մասին երազել է նույնիսկ համեստ Թումանյանը։ Նա հիմնադիրն է հայ գրականության զարգացմանը նպաստող այն ազնիվ մի հոգեւոր շարժման, որի նշանակությունը, հավանաբար մեր օրերում դժվար է գիտակցել։

ԱՐՇԱԿ ՈՍՏԱՆՅԱՆ

Հ ԲԸՄ Ալեք Մանուկյան մշակութային ֆոնդի նյութական աջակցությամբ ԱՄՆ-ում լույս է տեսել եւ բանաստեղծ Լեոյի «Ռեֆթ» (Լաստ) հայ գրականության եւ դրա տեսական վերլուծական խնդիրներին նվիրված անգլերեն տարեգրքի հերթական ութերորդ համարը (1994 թ.)։ Այն բացվում է ծանոթ մշակութային գործիչ Վահե Օշականի «Սփյուռքահայ գրականության այսօր» վերլուծական ակնարկով, որտեղ հեղինակը քննության է առնում սփյուռքահայ ժամանակակից գրականության մեջ առկա են նոր միտումները. նախադեպ գրականություն է Չահրադի (Զարեհ Յալդըզչյան) եւ Խորեն (Արտո Չաքմաքչյան) բանաստեղծական արվեստի յուրահատկություններին, առաջինի խոսքը կուրծք, ձեռով համառոտ, բայց բովանդակությամբ խորիմաստ եւ հատուկ կառուցված ոճին, իսկ երկրորդի հարուստ լեզվի եւ պատկերային համակարգ ստեղծելու հատուկ վարպետությանը։

Բժիշկ գրականագետ Ջոն Կերի կյանքի քննության է առնում Վազգենի գիր եւ երգերը տարերքով, թեեւ ուրում վերջին երկրաշարժ ծննդյան եւ մանկան բլիթը անհայտ են առ այսօր), արտահայտում է այն միտքը, թե նրանցից կարողիկան ու տաղերգուն կարող են եւ լինել միեւնույն անձնավորությունը։

Ընագիր եւ թարգմանական բանաստեղծությունների բաժինը բացվում է վաղամեռիկ բանաստեղծ Սլավիկ Չիլոյանի «Պատմության դասը» ներկված թարգմանությամբ։ Թարգմանիչ Վարդան Մաթեոսյանը հակիրճ տեղեկություններ

Եւ լաստը շարունակում է իր երթը

համայնքներում ծնունդ առած հայ ազգային գրականության ավանդական արժեքներին կապված եւ դրանից շեղվող, առավել մոդեռնիստական, արեւմտյան ամերիկյան գրողներին հեռուող ուղղությունները նշելով, որ ավելի այդ բնագավառի առավել աչքի ընկնող համայնքներից Փարիզ, Կալիֆորնիա, Թեհրան, Ստամբուլ, Միջին Արեւելք, ամենակենտրոնական ու ամենախմբավորված կենտրոններ եղել են առաջինն ու վերջինը Փարիզում. Սփյուռքում եւ Լիբանանում է, ու մենք ականատես ենք լինում ինքնուրույն մտածողության ներ, սարդանքով բանաստեղծների, որոնք եվրոպական մշակույթի ազդեցության ներքո հետաճում են հայկական դրականույթի անցյալի եւ արդի ավանդույթներից՝ ստեղծելու նոր բանաստեղծի, նոր ոճերի ու նոր ճաշակի բանաստեղծության (Գրիգոր Պլտյան, Հիլդա Գալֆայան, Զավեն Գազանչյան Փարիզում, Մուշեղ Իշխանյան եւ Մհեր ծանոթաբանություններով եւ ընտրանի բանաստեղծներ Բեյրութում)։ Այնուհետեւ անդրադառնալով Ստամբուլի ու Թեհրանի հայ բանաստեղծներին եւ նշելով, որ հայ նոր գեղարվեստականության ստեղծման արդիքներ ժամանակակից հայ գրականության անցման շրջան է թեւակոխում, հեղինակը լավատեսորեն է արտահայտում իր ակնկալիք վերաբերյալ նորանոր տանելով նաեւ այդ բնագավառում ավելի խոհուն բայոր հիմից կենտրոններում։

Ծանոթ մշակութային եւ հասարակական գործիչ Լեւոն Ազարյանի «Հայկական պատկերագրության

կանում հայտնաբերված 16-րդ դարի մի բանաստեղծություն, գրված սալերի այբբենական դասավորությամբ

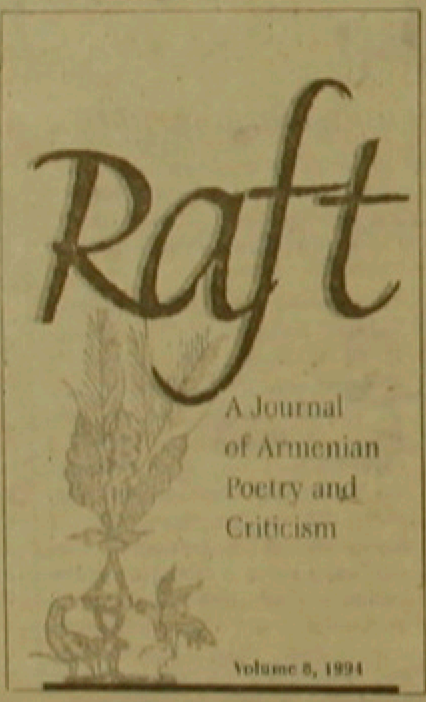

թյամբ. Սիսի կարողինա Ագարիա Յուլայեցու կողմից։ Այն կոչվում է «Աստվածաշնչյան պատկեր» եւ ... է Հռոմի Պապ Գրիգոր XIII-ին (1572–85)։ [illegible]

է նաջարդում Չիլոյանի մասին։ Այնուհետեւ ներկայացված են Սիամանթոյի, Ռազմիկ Դավոյանի, Արտեմ Աթանեսյանի, Վահագն Դավթյանի, Հենրիկ Էդոյանի, Վահե Օշականի, Դավիթա Տեր Հովհաննիսյանի, Արթուր Օշականցու, Հակոբ Կոսանյանի, Աղաս Սարյանի, Իրմա Աճեմյանի, Արմենուհի Թերզյանի, Սեդա Թեյյանի, Հիլդա Գալֆայանի, Զարեհ Խրախունու եւ Պարի Հեկիմյանի բանաստեղծությունները անգլերեն լեզվով։

Տարեգրքի վերջում զետեղված է «Ըրկի Մեջու» հրատարակության կողմից հրապարակված Դավիթա Տեր Հովհաննիսյանի բանաստեղծությունների ժողովածուի գրախոսականը, որը գրված է Անգլիայում տեղի ունեցած հայտնի բարգմանիչ, դիմակներ եւ մանկամտի կայի դասախոս Էդվարդ Գյուլբենկյանի մահից 64 տարի կամ հասակում։

Ավելացնենք, որ տարեգիրքը, որի գլխավոր խմբագիրն է ծանոթ մշակութային ու գրականագետ Վահե Օշականը, իսկ գործընկեր խմբագիրը Բրիտենգի համալսարանից Ջոն Գրեֆինը, նշանակալի ունի անգլիախոս հասարակության ընթերցողներին եւ գրական շրջանակներին ծանոթացնելու հայ հին ու նոր բանաստեղծական արվեստի նմուշներին եւ վերլուծական հոդվածներով նպաստել դրանցում թաքնված համամարդկային արժեքները օտարների առաջ բացահայտելուն։

Պատրաստեց
ՏԻԳՐԱՆ ՕՀԱՆՅԱՆԸ

ԵՐԵՎԱՆ

GIA-ի ֆրանսերենի դպրոցը նոր դասարան է բացել

GIA-ի (Ֆրանսահայ միջմասնագիտական խմբավորում) ֆրանսերենի դպրոցը մի նոր դասարան բացեց Երեւանի ծառատունտեսական եւ շինարարական ինստիտուտին կից։ Ֆրանսերենի դպրոցը, որը գործում է 1992 թ. հունիսից Հայաստանի կառավարության աջակցությամբ եւ Անեւսրի դպրոցի համագործակցությամբ, նպատակ ունի խթանել ֆրանսախոսությունը Հայաստանում եւ գործարար ֆրանսերեն ուսուցանել ուսանողներին եւ մասնագետներին։ Սկզբում ունկնդիրների քանակը 15-ից հասավ 30-ի, հետո կրկնապատկվեց, իսկ այսօր այն դարձել է 160։ Դպրոցն արդեն տվել է 250 շրջանավարտ։ Դասընթացները նախատեսված են տնտեսական եւ առեւտրական բնագավառների մասնագետների եւ այն ուսանողների համար, որոնք նախապատրաստվում են հետագայում աշխատել հայ-ֆրանսիական կամ արեւմտաեվրոպական համատեղ ձեռնարկություններում։ Ֆրանսերենի դպրոցի առանձնահատկություններից մեկն էլ այն է, որ հնարավորություն է ընձեռում հայ դասախոսներին եւ ունկնդիրներին մշտական կապի մեջ գտնվել Երեւան ժամանած ֆրանսիացի ձեռնարկատերերի հետ։ Ունկնդիրների համար այս հանդիպումները, լեզվի դասընթացին առընթեր, գործարար աշխարհի իրականության եւ ֆրանսախոս մշակույթին հաղորդակցվելու կարեւոր փորձառություն են։ Ֆրանսիայի դեսպանատան մշակութային ծառայությունները խենց հերթին աջակցում են դասախոսների՝ Ֆրանսիայում վերապատրաստմանը։

ՀՀ մշակույթի նախարարության
Ազգային ֆիլհարմոնիկ
գործակալություն

Հուլիսի 7-ին եւ 8-ին
Արամ Խաչատրյան
մեծ համերգասրահում
ներկայացնում է

բացառիկ համերգ՝
Գարի Քյուսայանի
ամերիկյան ջազ խաղակը

մասնակցությամբ
հանրահայտ սաքսոֆոնահար
Լուիս Թայլորի
բաս-կիթառահար
Դեվիդ Լեւիի
հարվածային գործիքների նվագավոր կատարող
Դոն Լիթլտոնի
Համերգին մասնակցում է
ամերիկյան ջազի աստղ
Իլյանա Մարթին։
Սկիզբը՝ ժամը 18.00-ին

Տեղեկությունների համար
զանգահարել 56 67 90
հեռախոսահամարով

ՈՒՍԱՆՈՂ

Համալսարանում ուսկեչափիկները ներկայացան ցուցահանդես-մրցույթով

Երեւանի պետական համալսարանում ոչ շատ մեծ սանիկի սակ առ կած է ընտանիքի տաղանդների մի խումբ։ Հայկաբանական անուն ունի «Ոսկեծաղիկ»։ Երիտասարդական ակումբի ղեկավարն է Լիփենյա Օհանյանը։ Այն ստեղծվել է ԵՊՀ-ի եւ «Արմենիան Արք» ֆոնդի համատեղ ջանքերով։

Ոսկեծաղիկները մասնագետների օգնությամբ հետամուտ են նկարչության, կարպետագործության, կավ ու ծեփի մեջ։

Առաջին անգամ նրանք իրենց անհատական աշխատանքներով հանդես են եկել ԵՊՀ-ի 75-ամյակին նվիրված միջոցառման ժամանակ։

Համալսարանի ցուցասրահում ոսկեծաղիկները ցուցահանդես-մրցույթով ներկայացան։ Այն ոչ սովորական գեղանկարի, նկարների եւ ձեռագործ աշխատանքների մրցույթ էր։ Ակտիվությամբ աչքի ընկնող գլխավոր ... եւ նկարչությամբ երեւանցիներն լինելով ասեղնագործություն կեր ... գործվածքներից, կավից եւ մոմ ... նույնիսկ

թեկայով կտորի մնացորդներից, փայտի, շղթաների, գույնզգույն բլթերի համադրությամբ։

Միջոցառման ընթացքում ըստ հավաքելով կռոնողական Տիգրան Մանսուրյանը։ Հնչեցին Խոյանյան հայրենին։ «Ոսկեծաղիկի» 35 անդամներից յուրաքանչյուրի ընտրությունը համեմատված է համալսարանի, որի արտոնությամբ Գրանիշին համաձայն հենց սկզբից համրեն հանդեսի աշխատությանն արժանացած Լուսինեա Սմբատյանին։ Առաջին տեղը զբաղեց Մենա Սաթյանը, երկրորդ տեղը Արմեն Դայանյանը, երրորդ տեղը Գայանե Կազանչյանը, յուրաքանչյուր Մարի Աղեկյանը, հինգերորդը Իվինա Հակոբյանը։ Միջոցառման մասնակից նկարին խմբից նվերներ էին բերել Ալեքսանդրի դեսպանատան մշակույթի բաժնի ՆԱԾ նախագահի օգնական, բարեգործական կազմակերպության նախագահ Ալիս Բայրամյանը եւ այլ հյուրեր։

ԱՆՏՈՆՅԱՆ ԴԱՎԹՅԱՆ

ԱՆՕՐԻՆԱԿ

Տնօրենն իր ճաշակով «արբազրում» է հուշարձանը

Դարակալակալ այս սեղ օգայունն ի մշերգական մահը Հայաստանի տարածում դեռ բարձ է մեր ժողովրդի հիշողության մեջ։ Արդեն երրորդ տարին է, «Պոլիպլաստ» գործարանի տնօրինությունը՝ հանձին Իսխան Թո րոսյանի, օգայուններին նվիրված հուշարձան է կառուցում Հոկտեմբերյան էջմիածնի մայրուղու եզրին։ Ու զոյգում շահած եւ իրականացնելու իրավունք ստացած հուշարձանի (հեղինակ՝ ճարտարապետ Լեւոն Թոխմաչյան եւ ճարտարապետ մի այլ Պետրոսյան) նախագծերը նախատես հաստատել էին Հայաստանի կառավարությունում եւ ճարտարապետությունում։ Այժմ կառուցվող հուշարձանը «ար բազրել» ու ապականել է Իսխան Թո

րոսյանը, եւ այն դարձրել որպես կարելի է դիտել որպես արտօրինակ, անօրինակ կառույց։ «Պոլիպլաստ» գործարանի տնօրինությունը պետք է գիտակցի, որ այս հուշարձանն ունի ազգային նշանակություն, եւ որ կամայականությունն ու պաշտպանությունն արվեստին անհարիր են։ Ա. Ա.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **Մարզական**

ԽՈՍՔԻ ՀՈՒՆՑ

Հայաստանը եվրոպական ներքական ֆեդերացիայի անդամ

Վերջերս Ստոկհոլմում տեղի ունեցած խոսքի հոկեյի եվրոպական ֆեդերացիայի (EHF) ներքական խորհրդակցությունում վերոհիշյալ ֆեդերացիայի անդամներ դարձան հինգ նոր երկրներ՝ Հունաստանը, Մոլդովան, Լատվիան, Հայաստանը և Ադրբեջանը: Խոսքի հոկեյի եվրոպական ֆեդերացիայի անդամ երկրների թիվը հասավ 39-ի: Այս ֆեդերացիան որոշեց 1999 թվականի չամպիոնատը կանցկացնել եվրոպայի առաջնությունը կազմակերպել Իսպանիայում, իսկ կանանց մրցաշարը Գերմանիայում:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Սարգիս Հովհաննիսյանը լավագույն խաղացող

Մեր թերթն արդեն գրել է, որ Ռուսաստանի առաջնության ներքական տարում Մոսկվայի «Լոկոմոտիվ»-ում, որտեղ հանդես է գալիս Հայաստանի հավաքականի խաղացող Սարգիս Հովհաննիսյանը, հաղթել է Ռուսաստանի նախկին չեմպիոն Մոսկվայի «Սպարտակին» և այդ հաղթության մեջ մեծ դեր է ունեցել հայ ֆուտբոլիստը: Սարգիս Հովհաննիսյանը ճանաչվել է «Լոկոմոտիվ»—«Սպարտակ» հանդիպման լավագույն խաղացող: «Լոկոմոտիվը» առաջատարն է իր հաղթանակով և նրա ներքական զոհը դարձավ Դոնի Ռոստովի «Ռոստսելմաշը» (1-2): Կրկին խոսք գեղարվեստ դրսևորեց Սարգիս Հովհաննիսյանը: «Լոկոմոտիվը» առաջատարն է ին բանալ 3-րդ տեղում, սակայն առաջ ճանապարհ կրճատում է մրցակիցների առաջնության միանձնյա առաջատարի Մոսկվայի «Դինամոյի» հետ: Երկաթուղայինները հիմա ընդամենը 3 միավորով են զիջում «Դինամոյին»:

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Նաստասեն կրկին կանանց շրջապատում

ԳՐԻԳՈՐ ԱՌՈՒՇԱՆՅԱՆ

Վոլսոն, Ֆրանսիա: Ռումինացի նախկին թենիսիստ Իլյե Նաստասեն, երբ խաղում էր «Ռոլան Գառոսի» մարզադաշտում, միշտ շրջապատված էր գեղեցիկ սեռի ներկայացուցիչներով: Այսօր էլ կին տանիստները և կյանքը Իլյե Նաստասեի բնավորությունը չի փոխել: Վերջերս, օգտվելով կանանց հայտնի թենիսիստների ծնած առիթից, նրանք Միջերկրական ծովափին դանդաղ Կոտ դ'Ազուր գեղեցիկ խաղերը աշխարհին ցույց տալու, ու իր առաջ գնա փայլուն է Նաստասեն կանանց առաջին շրջապատից մի խմբի գեղեցիկ աղջիկներով, որոնք նրան հակառակ բառ ասելու են «հավերժ երիտասարդություն»: Բոլոր լուսանկարներ և դիտողների Նաստասեն կանանց խմբի վրա էլ պահում և կատակներ ու անում: Ճանաչված մարդ կարգված է, համաձայն գաղտնիք, կամ միջոցի Նաստասեն առողջ բան է դրսևորում, որ նրա գաղտնիքն է մնում:

ԱՄՆ

Մարզադաշտից դեպի կինո

Ռոջեր Կլեմենսը Բոստոնի «Ռեդ Սոքս» բեյսբոլի թիմի գնդակ նետողն է: Նա կարող է գնդակը նետել 160 կմ ժամ արագությամբ: Ռոջեր Կլեմենսը, փոխելով սպորտային մրցաշրջանի միջից հետո էլ մնացել մարզադաշտերից: Բայց նա երբեք իր ժամանակին անգամ չի կարող պատկերացնել զանգվածով կինոյում: Վերջերս Ռոջեր Կլեմենսը նկարահանվել է Cobb կինոֆիլմում, որ նա կատարում է 1930-ական թվականների Դետրոյթի բեյսբոլիստ հերոսի դերը:

ԽՃԱՆԿԱՐ

Չարլզ Բարկլին նախանգամեղ՞ս

Ամերիկացի հռչակավոր բասկետբոլիստ Չարլզ Բարկլին, որը հանդես է գալիս Ֆենիքսի «Սանս» թիմում, ուզում է ներկայանալ Ալաբամա նահանգի կառավարությանը իբրև նահանգապետի թեկնածու: Վերջերս անցկացված հարցման արդյունքներով, Չարլզ Բարկլին ստացել է 19 տոկոս ձայն:

Հերկուլեսի կոչիկները

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների պրոֆեսիոնալ բասկետբոլի ամենավառ աստղերից մեկը՝ Շաքիլ Օ'Նիլը, որն աշխարհի վերջին առաջնությունում ճանաչվել է լավագույն բասկետբոլիստ, 56 համարի կոշիկներ է հագնում:

Քենիացիները՝ դանիացիներ

Քենիացի երկու վազորդներ՝ Վիլսոն Կիպկետերը և Ռոբերտ Կիպլագաթը, ամուսնանալով դանիացի երկու աղջիկների հետ, դարձել են Դանիայի Թագավորության հպատակ: Այսուհետ, քենիացիների շնորհիվ Դանիայի մեդալներ շահելու հնարավորությունները մեծանում են:

Շեյխը դերասան

Գերմանացի հանրահայտ թենիսիստ Միխայել Շտիխը իր կնոջ՝ Ջեսիկա Շտիխի հետ Լյուքսեմբուրգի RTL TV-ի համար նկարահանվում է 13 սերիանոց մի կինոֆիլմում: Ջեսիկան այդ ֆիլմում հարուստ աղջկա դեր է կատարում, որը սիրահարվում է մի աղքատ տղայի:

Ֆեդերացիան շենք գնեց

Ֆրանսիայում ձեռքի գնդակը (ռեգբի) մեծ ժողովրդականություն է վայելում: Այս երկրի հավաքականը վերջերս նվաճեց աշխարհի չեմպիոնի կոչումը: Ֆրանսիայի ռեգբիի ֆեդերացիան Փարիզում գնեց 30 մլն ֆրանկ (6 մլն ԱՄՆ դոլլար) արժողությամբ մի շենք, որը լինելու է ֆեդերացիայի նոր կենտրոնակայանը:

Միխայել Լաուդրուպը բիզնեսմեն

Դանիայի հավաքականի հանրահայտ կիսապաշտպան Միխայել Լաուդրուպը, որը հանդես է գալիս Մադրիդի «Ռեալում», արդեն մտածում է հետֆուտբոլային իր կյանքի մասին: Լաուդրուպը պատրաստվում է Դանիայում զբաղվել գինիների բիզնեսով: Նա կոմերցիացնում արդեն ունի գեղարվեստի մի ցուցասրահ, որն զբաղվում է նկարների առ ու վաճառքով:

Մարզական հագուստով զորը

Գերմանական ոստիկանությունը վերջերս ձերբակալեց բանկեր թալանող մի գողի, որը միշտ «գործում էր» մարզական հագուստով: Նրա անունը հրապարակվեց վերջերս: Պարզվեց, որ խուսափ գողը Թոմաս Ռեններն է՝ Գերմանիայի նախկին չեմպիոն «Կայզերսլաուտերն» թիմի նախկին խաղացողը, որը կազինոներում խոշոր գումարներ տանուլ տալով, մեծ պարտքերի մեջ է ընկել:

Բեքենոյի ոսպնազիրը ձախողվեց

Աշխարհի չեմպիոն բրազիլացի Բեբետոն ուզում էր խաղալ Ճապոնիայում, բայց նրա պայմանագիրը ձախողվեց: 31-ամյա խոսե Ռոբերտո Կամա դե Օլիվեյրա Բեբետոն մինչև 1997 թ. հունիսը պետք է խաղա Իսպանիայի «Լա Կորունյա» թիմում:

VACANCY ANNOUNCEMENT

16 June 1995

United Nations Office Armenia would like invite interested applicants to apply for Information Assistant position with the Department of Public Information. Candidates should have graduate degree; speak Armenian, Russian and English languages fluently; and must be familiar with the mass media activities in Armenia. Preferably candidates should have knowledge in Library Science.

Interested candidates are requested to submit their resume and reference letters to the United Nations Office, Hotel Hrazdan. Application will close 5 July 1995.

ՄԻԱՎՈՐՎԱԾ ԱԶԳԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ
Համաշխարհային Պարենային Ծրագիր
Երևան, Հայաստան

UNITED NATIONS
World Food Programme
Yerevan, Armenia

ՀԱՅՏԱԳԻՐ ԱՃՈՒՐԴԻ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Միավորված Ազգերի Համաշխարհային Պարենի Ծրագրի (ՀՊԾ) Հայաստանյան գրասենյակը վաճառում է 20 տոննա տարողությամբ տար օգտագործված կոնտեյներներ: Շահագրգռված կողմերը կարող են ներկայանալ իրենց առաջարկներով, որոնք ընդունվելու են փակ ծրարների մեջ: Առաջարկների ներկայացման վերջին ժամկետն է 1995 թ. հունիսի 30-ը: Առաջարկողները կարող են նշել ցանկացած կոնտեյների համարը, որը պետք է հասցեագրվի ՀՊԾ-ի ծրագրի տնօրենին և ծրարի վրա պետք է նշված լինի «Կոնտեյներների աճուրդ»: Առաջարկներում պետք է նշվի կոնտեյների համարը և առաջարկվող գինը ԱՄՆ դոլլարով: Լրացուցիչ տվյալների համար կարող եք դիմել հետևյալ անձանց

Երևանում	Գյումրիում	Վանաձորում
Վահագն Նալբանդյանին	Վարդանի Մուրադյանին	Վլադիմիր Բաղդասարյանին
ՀՊԾ գրասենյակ,	ՀՊԾ գրասենյակ,	ՀՊԾ գրասենյակ,
«Հրազդան» հյուրանոց,	հեռ. 2-41-29	«Լոռի» հյուրանոց,
2-րդ հարկ		324 սենյակ, հեռ. 4-01-26

Կոնտեյների հասցեն և համարը հետևյալն են

Երևան, Չարբախի դպրոց-5 կոնտեյներ
200063-9, 201019-5, 206970-3, 341935-7, 002459-9

Վանաձոր, Հայկական Երկաթուղի (կոնտեյների բակում)-3 կոնտեյներ
200277-5, 824233-5, 201988-9

Գյումրի, Սառնարանային համալիրում-2 կոնտեյներ
203884 և 2059

ՀՊԾ-ն իրեն իրավունք է վերապահում անհրաժեշտության դեպքում հրաժարվել առաջարկներից ինչպես մասնակիորեն, այնպես էլ ամբողջովին:

ՍԱՄՈ ԴԵՍՏԱ, ՀՊԾ տնօրեն

ԱԷՐՈՖԻԼՈՍ

«ԱԷՐՈՖԻԼՈՍ» ավիափոխադրումների առաջին պաշտոնական գործակալը Հայաստանում

- Շուրջօրյա ինֆորմացիա կատարվող չվերթների մասին
- Երևան քաղաքի սահմաններում տոմսերի առաքման կազմակերպում (տուն, գրասենյակ, ներկայացուցչություն)
- Տոմսերի փոխանակում և ետ ընդունում առանց դրամական կորուստի

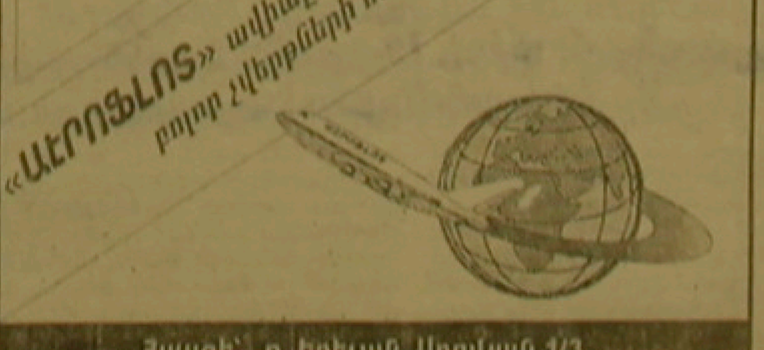

Հասցե՝ ք. Երևան, Աբովյան 1/3
(«Մանկական աշխարհ» հանրախանութի մոտ)
հեռ. 53-38-52, 58-27-26, 56-45-82

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՎԻԱՈՒՂԻՆԵՐ

Երեւան-Ամստերդամ, Երեւան-Փարիզ եւ այնտեղից աշխարհի ցանկացած երկիր չվերթների իրականացում:

ԱՄՆ մեկնողները, որոնք օգտվում են ՀԱՈՒ-ի Փարիզ, Ամստերդամ չվերթներից, անվճար կարող են փոխադրել 64 կգ բեռ:

Երեւան-Բեյրութ-Երեւան չվերթի տոմսերի արժեքը էժանացել է 300 ԱՄՆ դոլլարով:

Երեւան-Թեհրան չվերթով բացառիկ հնարավորություն է ընձեռվել կապարելու բեռների անսահմանափակ փոխադրում:

Հունիսի 19-ից ամեն երկուշաբթի կազմակերպվում է Երեւան-Աթենք-Մայամի-Երեւան նոր չվերթ:

Այսուհետեւ սպասարկման ավելի բարձր մակարդակ եւ բարձրակարգ սնունդ թռիչքների ընթացքում:

ՀԱՍՑԵՆ՝ ՊՈՒՇԿԻՆԻ 43-Ա, ՀԵՌ. 53-05-11
ՀԱՈՒ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երեւան 23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Ինդեքս 69149. Պատվեր 1864. Տպաքանակը 7000. Ստորագրված է տպագրության 20 06. 1995. Գինը 40 դրամ

digitised by A.R.A.R.@